

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาผลการพัฒนาการอ่านการเขียนคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยใช้แบบฝึกทักษะและเทคนิคการสอนแบบเชิงพฤติกรรมสำหรับเด็กเรียนรู้ช้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 และ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.2 สาเหตุของเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.3 ประเภทของเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.4 ลักษณะของเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.5 พฤติกรรมเลี้ยงที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านการเขียน
 - 1.6 ปัญหาทางด้านสมาธิและความสนใจของเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.7 วิธีสอนเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.8 ข้อควรตระหนักสำหรับการสอนเด็กเรียนรู้ช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.9 หลักการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
2. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้จากการฝึกฝนของ Thorndike
 - 2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการกระทำ ของ John Dewey
 - 2.3 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference)
 - 2.4 ความพร้อม (Readiness)
 - 2.5 ความต้องการ (Need)
 - 2.6 การจูงใจ (Motivation)
 - 2.7 การเสริมแรง (Reinforcement)
 - 2.8 เจตคติ (Attitude)
 - 2.9 ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory)

2.10 หลักการเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องการอ่าน

3.1 ความสำคัญของการอ่าน

3.2 ความหมายของการอ่าน

3.3 จุดมุ่งหมายในการอ่าน

3.4 การสอนอ่าน

3.5 องค์ประกอบสำคัญในการสอนภาษาหรือการอ่าน

3.6 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

3.7 การสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องการเขียน

4.1 ความสำคัญของการเขียนคำ

4.2 ความหมายของการเขียนคำ

4.3 ปัญหาการเขียนคำ

4.4 การสอนเขียนสะกดคำ

4.5 กิจกรรมการสอนเขียนสะกดคำ

5. แบบฝึกทักษะ

5.1 ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

5.2 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

5.3 ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

5.4 หลักการสร้างแบบฝึกทักษะ

5.5 หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

6. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

7. แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ Learning Disabilities ใช้ชื่อย่อว่า LD ในที่นี้จะนำเสนอคำจำกัดความที่นักจิตวิทยาและนักวิชาการศึกษาหลายท่านนิยามใช้กันอยู่ทั่วไป ดังต่อไปนี้

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กที่ไม่สามารถจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง ๆ ที่มีศักยภาพแต่ปัญหานั้นไม่ได้เกิดมาจากสาเหตุทางร่างกาย เช่นปัญหาทางการมองเห็นหรือปัญหาทางการได้ยิน เด็กกลุ่มนี้จะมีกระบวนการเรียนรู้ที่บกพร่องจะมีความยากลำบากในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การพูด การสื่อสาร การใช้ภาษา และการใช้กล้ามเนื้อเคลื่อนไหว

อุบล เถื่อนวาริ (2545, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษาทั้งในการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดคำ หรือมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขน ขา ลำตัว สายตา การได้ยิน ระดับสติปัญญา อารมณ์ และสภาพแวดล้อมตัวเด็ก

ผดุง อารยะวิญญู (2546, หน้า 115) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) ว่า หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในขบวนการทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาทางการใช้ภาษา ทั้งในการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดคำ หรือมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขนขา ลำตัว สายตา การได้ยิน ระดับสติปัญญา อารมณ์ และสภาพแวดล้อมตัวนักเรียน

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2552, หน้า 10) ได้ให้ความหมายว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีความบกพร่องด้านการเรียน หมายถึง กลุ่มโรคที่เกิดจากความผิดปกติในการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ ทำให้มีปัญหาในการอ่านหนังสือ สะกดคำ หรือเขียนหนังสือ หรือคำนวณ เรียนรู้ตามวิธีการไม่ได้ โดยที่อาจทำไม่ได้เลยหรือทำได้บ้าง ความสามารถต่ำกว่าเด็กอื่นที่ฉลาดเท่ากับ 2 ชั้นเรียน เรียนรู้ช้าทั้งที่ฉลาด สติปัญญาปกติ มักพบร่วมกับผู้มีประวัติ พูดช้า พูดไม่ชัดในวัยเด็ก

สรุปได้ว่า เนื่องจากลักษณะที่บกพร่องของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มาจากหลายสาเหตุ จึงมีความยากลำบากในการจำแนกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ การให้คำจำกัดความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จึงแตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้ให้คำจำกัดความยึดแนวคิดใด อีกทั้งปัจจุบันการให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก็พยายามที่จะให้คำจำกัดความ

ที่มีความครอบคลุมลักษณะปัญหาที่หลากหลายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความข้างต้น นับเป็นคำจำกัดความที่ได้รับการยอมรับกันอยู่โดยทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้ ความหมายของการมีปัญหาทางการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีคำจำกัดความยึดแนวคิดผดุง อารยะวิญญู และกลุ่มตัวอย่างได้ผ่านการคัดกรองมาแล้วในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีภาวะเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการเขียนเป็นลำดับแรกๆ ที่ควรได้รับการแก้ไข

สาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้

ปัญหาทางการเรียนรู้ มีสาเหตุด้วยกันหลายประการ ผดุง อารยะวิญญู (2544, หน้า 8 - 9) ได้จำแนกสาเหตุของปัญหาในการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง

บุคลากรทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลายประเทศเชื่อว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้ดั่งนั้น เนื่องจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (Brain Damage) อาจเป็นการได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอดก็ได้ การบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ อย่างไรก็ตาม การได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก (Minimal Brain Dysfunction) สมองและระบบประสาท ส่วนกลาง ยังทำงานได้ดีเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนเท่านั้นที่บกพร่องไปบ้าง ทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2. กรรมพันธุ์

ปัญหาทางการเรียนรู้บางอย่างถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ได้ เห็นได้จากการศึกษาเป็นรายกรณีพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคน อาจมีพี่น้องที่เกิดจากท้องเดียวกัน มีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน พ่อแม่หรือญาติใกล้ชิดก็มีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการอ่าน การเขียน และการเข้าใจภาษา

3. สิ่งแวดล้อม

หมายถึงสาเหตุอื่น ๆ ที่มีใช้การได้รับบาดเจ็บทางสมอง และกรรมพันธุ์ เป็นสิ่งเกิดกับเด็กภายหลังการคลอด เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าด้วยสาเหตุบางประการ หรือการที่ร่างกายได้รับสารบางประการ อันเนื่องจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและในวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ อาจทำให้สภาพการเรียนรู้ของเด็กมีปัญหามากขึ้น

การวิจัยได้พยายามหาสาเหตุที่ชัดเจน โดยหลังว่าในอนาคตจะป้องกันและอาจจะช่วยวินิจฉัยปัญหาทางการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำ ปัจจุบันทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับโดยส่วนใหญ่ คือ ปัญหาทางการเรียนรู้ มีรากฐานมาจากความผิดปกติของโครงสร้าง และการทำงานของสมอง หรือในหลาย ๆ กรณีความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนคลอด และมีงานวิจัยทางพันธุกรรม ได้ให้หลักฐานที่สรุปได้ว่า ปัญหาทางการเรียนรู้โดยเฉพาะปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน และปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์นั้น อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2544, หน้า 10 - 11)

เบญจพร ปัญญา (2543, หน้า 13) กล่าวว่า วิชาปัญหาทางการเรียนรู้ อาจจะมีสาเหตุมาจาก สมองทำงานผิดปกติ โดยมีรายงานวิจัยสนับสนุนดังนี้

1. พยาธิสภาพของสมอง การศึกษาเด็กที่มีบาดแผลทางสมอง เช่น คลอดก่อนกำหนด ตัวเหลืองหลังคลอด แต่มีสติปัญญาปกติ พบว่ามีปัญหาการอ่านร่วมด้วย

2. ความผิดปกติของสมองซีกซ้าย โดยปกติสมองซีกซ้ายจะควบคุมการแสดงออก ทางด้านภาษา และสมองซีกซ้ายจะมีขนาดโตกว่าซีกขวา แต่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สมองซีก ซ้ายและซีกขวามีขนาดเท่ากัน และมีความผิดปกติอื่น ๆ มีสมองซีกซ้ายด้วย

3. ความผิดปกติของคลื่นสมอง เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะมีคลื่นอัลฟาที่สมอง ซีกซ้ายมากกว่าเด็กปกติ

4. กรรมพันธุ์ เด็กที่มีปัญหาการอ่าน บางรายมีความผิดปกติของ โคลโมโซมคู่ที่ 15 และสมาชิกของครอบครัวเคยเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยที่พ่อแม่มักเล่าว่าเมื่อตอนเด็ก ๆ ตนเคยมีลักษณะคล้ายกัน

5. พัฒนาการล่าช้า เดิมเชื่อว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีผลมาจากพัฒนาการล่าช้า แต่ปัจจุบันไม่เชื่อเช่นนั้น เพราะเมื่อโตขึ้นเด็กไม่ได้หายจากโรคนี

จะเห็นได้ว่า ปัญหาทางการเรียนรู้มีสาเหตุมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมองก่อนคลอด ระหว่างคลอด และหลังคลอด ซึ่งจะเกิดความผิดปกติกับสมองซีกซ้ายที่ควบคุมการแสดงออก ทางด้านภาษา กรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อมที่ทำให้สภาพปัญหารุนแรงขึ้น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้กลุ่ม ตัวอย่างมีสาเหตุมาจากกรรมพันธุ์ 2 คน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม 1 คน

ประเภทของเด็กเรียนช้าหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544, หน้า 25) ได้กล่าวว่า DSMIV (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder) ได้ระบุประเภทของปัญหาในการเรียนรู้ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ปัญหาด้านการอ่าน (Reading Disorder)
2. ปัญหาการเขียน (Disorder of Written Expression)

3. ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics Disorder)
4. ความสามารถที่ไม่เฉพาะเจาะจง (Learning Disorder Not Otherwise Specified)

เบญจพร ปัญญา (2543, หน้า 4) แบ่งประเภทของเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ ดังนี้

1. ปัญหาด้านการเขียนและการสะกดคำ
2. ปัญหาด้านการอ่าน
3. ปัญหาด้านการคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์
4. ปัญหาหลาย ๆ ด้านร่วมกัน

จากคำกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ปัญหาทางการเรียนรู้มีหลายประเภท ได้แก่ ความบกพร่องทางการอ่าน การเขียน การสะกดคำ ทักษะการคิดคำนวณ และด้านอื่นรวมกัน กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกประเภทปัญหาด้านการเขียน (Disorder of Written Expression) ซึ่งเป็นปัญหามากที่สุด

ลักษณะของเด็กเรียนช้าหรือเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้

ศรียา นิยมธรรม (2540, หน้า 41-42) กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า เมื่อจัดกลุ่มลักษณะรวม ๆ ของปัญหาทางการเรียนรู้สามารถมองได้ใน 4 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย หรือการรู้คิด (Cognitive) เช่น การคิดและการแก้ปัญหา
2. ด้านภาษา (Language) ได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน
3. ด้านกลไกการเคลื่อนไหว (Motor) เช่น การประสานงานกันของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย
4. ด้านสังคม (Social) เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ

ผดุง อารยะวิญญู (2544, หน้า 4 - 5) กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีปัญหาทางการพูด
2. มีปัญหาทางการสื่อสาร
3. มีปัญหาในการเรียนวิชาทักษะ
4. มีปัญหาในการสร้างแนวความคิดรวบยอด
5. มีการทดสอบผลการเรียนให้ผลไม่แน่นอน
6. มีปัญหาทางการรับรู้
7. มีปัญหาทางการเคลื่อนไหว
8. มีอารมณ์ไม่คงที่ บางครั้งก็ระเบิดอารมณ์ใส่ผู้อื่น ความผิดหวังเล็ก ๆ น้อย ๆ อาจทำให้เสียอารมณ์อย่างรุนแรงได้

9. โยกตัว หรือผกศัรชบ่อย ๆ
10. ลักษณะการนอนไม่คงที่ บางครั้งไม่หลับ ไม่เป็นเวลาทีแน่นอน
11. มีพัฒนาการทางร่างกายไม่คงที่
12. มีพฤติกรรมไม่คงเส้นคงวา
13. เสีสมาช้ง่าย
14. แสดงพฤติกรรมแปลก ๆ
15. มีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ให้อ้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ทำให้เรามีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่พบในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75 ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทั้งหมดที่คัดแยกได้
2. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เป็นชายมากกว่าหญิง ในอัตรา 3 ต่อ 1
3. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีระดับสติปัญญาเฉลี่ยประมาณ 94-98
4. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในขั้นรุนแรงจะตรวจพบในระดับชั้นประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4
5. เมื่อเด็กโตขึ้นและเลื่อนชั้นเรียนสูงขึ้น ปัญหาทางการเรียนรู้ลดลง
6. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทางภาษา (การฟัง พูด อ่าน เขียน) มีจำนวนมากกว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์
7. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวนมากที่เคยสอบตกและเรียนซ้ำชั้น
8. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ส่วนหนึ่ง ประมาณร้อยละ 15 มีปัญหาทางพฤติกรรม
9. มีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างผลสัมฤทธิ์และความสามารถที่แท้จริงกล่าวคือหากมีการวัดระดับสติปัญญา (IQ) ของเด็กแล้วจะพบว่าระดับสติปัญญาค่อนข้างสูง หรือสูงกว่าระดับสติปัญญาของเด็กที่มีปัญหาทางสติปัญญา แต่ผลการทดสอบทางด้านวิชาการได้คะแนนต่ำมาก ซึ่งความเป็นจริงแล้วเด็คน่าจะได้คะแนนสูงกว่านี้ จึงไม่เป็นไปตามที่คาดหวังของครู
10. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคนมีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ อาจเสีสมาช้ง่าย หันเหความสนใจสู่ภายนอกห้องเรียนเสมอ
11. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคนมีปัญหาในการจัดระเบียบการทำงาน บางคนจึงทำงานไม่สำเร็จตามที่คร่อมอบหมาย ลืมปากกา ดินสอ หรือวัสดุในการเรียน หรือมาโรงเรียนสายบ่อย ๆ เป็นต้น
12. มีปัญหาในการคัดลอกตัวอักษรทางคณิตศาสตร์ หรือรูปทรงอื่น ๆ

จากตัวอย่างลงสู่สมุดแบบฝึกหัด เรียงตัวอักษรกลับหลัง

ผดุง อาระวิญญู (2542, หน้า 303) ได้กล่าวถึงลักษณะของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเขียน โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออก คือ

1. เขียนหนังสือหรือวาดภาพกลับหลัง
2. เขียนหนังสือไม่ได้ใจความหรือเขียนด้วยลายมือที่อ่านไม่ออก
3. ใช้คำไม่เหมาะสม
4. ไม่เข้าใจคำสั่ง
5. มีอารมณ์ไม่มั่นคง
6. มีช่วงความสนใจไม่ค่อยได้
7. ลืมง่าย จำอะไรไม่ค่อยได้
8. ลำดับเหตุการณ์ไม่ได้
9. มีความรู้ทั่วไปอยู่ในระดับปัญญาของตน
10. มีผลการเรียนที่ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง

เบญจพร ปัญญาขง (2543, หน้า 5) กล่าวถึงลักษณะปัญหาทางการเขียนที่เด็กจะแสดงลักษณะต่าง ๆ ออกมา ดังนี้

1. การเขียนพยัญชนะเด็กจะลากเส้นวน ๆ ไม่รู้ว่าจะมีวนหัวเข้าในหรือออกนอกขีด วนซ้ำ ๆ
2. เรียงลำดับอักษรผิด เช่น สถิติ เป็น สลิตี
3. เขียนพยัญชนะหรือตัวเลขสลับกัน เช่น ม-น , ก-ถ , ค-ค , b-d , p-q ,6-9
4. เขียนพยัญชนะ ก-ฮ ไม่ได้ แต่บอกเขียนเป็นตัว ๆ ได้
5. เขียนพยัญชนะกลับกันคล้ายมองจากกระจกเงา
6. เขียนคำตามตัวสะกด เช่น ขอริگان (บริการ)
7. สะกดผิดโดยเฉพาะคำพ้องเสียง คำสะกดแม่เดียวกัน ตัวการ์นต์ เช่น อันตราย บคบาด (บทบาท) ด้วยทาน (ตรวจทาน) แพด (แพทย์) เป็นต้น
8. เขียนหนังสือ ลอกใจหทัยจากกระดานซ้ำเพราะกลัวสะกดผิด
9. เขียนไม่ตรงบรรทัด เขียนต่ำหรือเหนือเส้น ขนาดตัวอักษรไม่เท่ากัน ไม่เว้นขอบไม่เว้นช่องไฟ
10. จับดินสอหรือจับปากกาแน่นมาก
11. ลบบ่อย ๆ เขียนทับคำเดิมหลายครั้ง เขียนหนังสือโต

อรรถญา เชื้อทอง (2546, หน้า 13) ได้กล่าวถึงลักษณะของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเขียนไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาด้านการเขียนอาจมีสาเหตุมาจากปัญหาใน 3 ลักษณะคือ

1. การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ และสายตาไม่ดี จึงทำให้เด็กลอกตัวอักษรและตัวเลขไม่ถูก
 2. ปัญหาของการจำสิ่งที่มองเห็น จึงทำให้เด็กจำคำที่เห็นไม่ได้
 3. ปัญหาในการทำงานเข้าใจกฎเกณฑ์และความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค จึงทำให้เด็กมีปัญหาในการรวบรวมหรือจัดระบบความคิดเพื่อสื่อสารออกมาโดยการเขียนไม่ได้
- เด็กที่มีปัญหาด้านการเขียนจะมีพฤติกรรมปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังนี้

1. เขียนตัวอักษรผิดทิศทาง กลับซ้าย - ขวา หน้า - หลัง บน - ล่าง
2. เว้นระยะตัวอักษรหรือคำไม่ถูกต้อง
3. เขียนหนังสือไม่เป็นตัว
4. เขียนหนังสือรูปร่างไม่สม่ำเสมอ
5. เขียนหนังสือแบบที่ปรากฏในกระจกเงา
6. เขียนหนังสือหลายแบบปะปนกัน
7. จำทักษะพื้นฐานการเขียนไม่ได้

พฤติกรรมเสี่ยงที่จะมีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน
กรมวิชาการ (2546, หน้า 1) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่จะมีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียนไว้ดังนี้

1. เขียนไม่เป็นตัวอักษร เขียนอ่านไม่ออก เขียนวน ๆ ไปมา เขียนหนังสือตัวโต
2. เขียนไม่ตรงบรรทัด เขียนเกินบรรทัด เขียนไม่เต็มบรรทัด
3. เขียนตัวอักษรไม่เท่ากัน
4. เขียนตัวอักษรกลับหัวหรือกลับด้าน
5. เขียนตัวอักษรติดกัน ไม่เว้นช่องไฟ
6. เขียนผิด เขียนลบบ้อย เขียนทับคำเดิมหลายครั้ง
7. เขียนตัวอักษรหรือวรรณยุกต์ตกหล่น ไม่ตรงตำแหน่ง
8. เขียนอักษรในคำสลับที่กัน เรียงลำดับอักษรผิด
9. เขียนประโยคง่าย ๆ ไม่ได้
10. เขียนตามที่กำหนดไม่ได้
11. เขียนเรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ได้
12. เขียนบรรยายภาพ เล่าเรื่อง แสดงความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการไม่ได้

จะเห็นว่าลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ จะมีลักษณะของปัญหาหลาย ๆ ด้านรวมกัน ทั้งทางด้านการอ่าน การเขียนและการสะกดคำ การพูด การสื่อสาร การคิดคำนวณ และเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ การสร้างความคิดรวบยอด การรับรู้ สมาธิ อารมณ์ พฤติกรรมซึ่งเป็นลักษณะรวม ๆ ในด้านพุทธิพิสัย ด้านภาษา ด้านกลไกการเคลื่อนไหว และด้านสังคม

กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาในการอ่านการเขียน เช่น อ่านไม่ออก อ่านตะกุกตะกัก อ่านผิด และเขียนตามเสียง ซึ่งเสียงที่ออกจะไม่ชัดเจน เขียนไม่มีตัวสะกด เขียนตามคำอ่าน เป็นต้น

ปัญหาทางด้านสมาธิและความสนใจของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

จากการวิจัย พบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะมีปัญหาทางด้านสมาธิและความสนใจร่วมด้วยร้อยละ 41 - 80 (DeLong, 1995 อ้างใน Smith Et Al., 2006) โดยปัญหาทางด้านสมาธิและความสนใจอาจแสดงออกในลักษณะต่อไปนี้

1. ซุกซน ไม่อยู่นิ่ง
2. มีสมาธิสั้น คือช่วงความตั้งใจสั้นเมื่อเทียบกับเด็กทั่วไป
3. หุนหันพลันแล่น มีแนวโน้มที่จะตอบคำถามหรือทำสิ่งต่าง ๆ โดยที่ไม่ไตร่ตรองหรือพิจารณาผลที่เกิดขึ้น
4. ขาดสมาธิในสิ่งที่เรียน หรือแบบฝึกหัดที่ต้องทำ
5. หันเหไปสู่สิ่งอื่นได้ง่าย
6. ไม่สามารถทำงานต่าง ๆ ได้สำเร็จ โดยจะเห็นได้จากการทำงานแบบฝึกหัดหรืองานอื่น ๆ ค้างไว้
7. กระวนกระวาย ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่รู้เป้าหมาย
8. รอคอยไม่เป็น ดังเห็นว่ามีให้คอยอะไรนาน ๆ มักทนไม่คอยได้
9. ผันกลางวัน เช่น นั่งตาลอย

จากลักษณะดังกล่าวสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียนจะมีลักษณะของการประสานกล้ามเนื้อมือกับตาไม่ดี ความจำไม่ดีไม่เข้าใจกฎเกณฑ์หรือความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือประโยค จึงถ่ายทอดความรู้ ความคิด โดยการเขียนไม่ได้ และยังมีปัญหาทางด้านสมาธิและความสนใจร่วมด้วย ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง มีสมาธิสั้นร่วมด้วย คือช่วงความตั้งใจสั้นเมื่อเทียบกับเด็กทั่วไป

วิธีสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ส่วนใหญ่พบในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75 ของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทั้งหมดที่คัดแยกได้
2. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เป็นชายมากกว่าหญิง ในอัตราส่วน 3 ต่อ 1
3. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ส่วนมากมีระดับสติปัญญา เฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 94 - 98
4. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในขั้นรุนแรงจะพบในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4
5. เมื่อเด็กโตขึ้น และเลื่อนชั้นไปเรียนในระดับมัธยมศึกษา ปัญหาทางการเรียนรู้ จะลดลง
6. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทางภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) มีจำนวนมากกว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์
7. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้จำนวนมากเป็นเด็กที่มีเคยสอบตกและเรียนซ้ำชั้น
8. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ส่วนหนึ่ง (ประมาณร้อยละ 15) มีปัญหาทาง พฤติกรรม
9. มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ ความสามารถที่แท้จริงของเด็ก กล่าวคือ หากมีการจัดระดับสติปัญญา (IQ) ของเด็กแล้วจะพบว่า ระดับสติปัญญาค่อนข้างสูงหรือสูงกว่าระดับสติปัญญาของเด็กที่มีปัญหาทางสติปัญญา แต่ผลการทดสอบทางด้านวิชาการได้คะแนนต่ำมาก ซึ่งความเป็นจริงแล้วเด็กน่าจะ ได้คะแนนสูงกว่านี้ คะแนนจึงไม่เป็นไปตามความหวังของคุณ
10. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้บางคน มีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ กล่าวคือ เด็กอาจ เสียสมาธิง่าย หันเหความสนใจสู่ภายนอกห้องเรียนเสมอ
11. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้บางคนมีปัญหาในการจัดระเบียบการทำงาน เด็กบางคนจึงทำงานไม่เสร็จตามที่ครูมอบหมาย หรือลืมปากกา ดินสอ หรือวัสดุในการเรียน หรือมาโรงเรียนสายบ่อย ๆ เป็นต้น
12. มีปัญหาในการคัดลอกตัวอักษรทางคณิตศาสตร์ หรือรูปทรงอื่น ๆ จาก ตัวอย่างลงสู่สมุดแบบฝึกหัด การเขียนอักษรกลับหลัง (ผดุง อารยะวิญญู, 2542, หน้า 90)

สรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะมีวิธีสอนที่แตกต่างจากเด็กปกติ ครูผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญเอาใจใส่เป็นพิเศษ สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับวิธีสอนแบบการสอนเชิงพฤติกรรมมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนและได้ดูแลเอาใจใส่ ประสานกับผู้ปกครองและได้สร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างจึงทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน

ข้อควรตระหนักสำหรับการสอนเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

1. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนในด้านการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีสอนเกี่ยวกับการสอนวิชาทักษะ อาจเป็นวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ หรือทั้ง 2 อย่าง
2. ครรชนีที่บ่งบอกว่า เด็กคนใดเป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียน คือ ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังของครู และผลงานที่แท้จริงของเด็ก และความไม่คงเส้นคงวาของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก
3. ครูที่สอนชั้นปกติมีบทบาทอย่างมากในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในการเรียน เช่น การให้ข้อมูลแก่ครูการศึกษาพิเศษ เพื่อให้การคัดแยกและการวางแผนให้ความช่วยเหลือเด็กดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. วิธีสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีปัญหาในการเรียน คือ
 - 4.1 การสอนซ่อมเสริม ซึ่งเป็นการสอนเพิ่มเติมในส่วนที่เด็กยังขาดทักษะอยู่
 - 4.2 วิธีสอนแบบชดเชย (Compensation) เป็นการสอนในส่วนที่เด็กขาดไปโดยใช้ความสามารถหรือในส่วนเด่นของเด็กเป็นการชดเชย
5. การสอนซ่อมเสริมมีประโยชน์ในการสอนการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์
6. ในการสอนวิชาทักษะ ครูผู้สอนอาจช่วยเหลือเด็กได้โดยการสอนพิเศษเพิ่มเติม โดยการแนะนำคำตอบขอเป็นแนวทาง หรือการใช้แบบฝึกหัดที่มีแนวทางในการชักจูงเด็กไปสู่คำตอบที่ถูกต้อง
7. ในการสอนการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเนื้อหาบ้าง ปรับเกณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีทดสอบเด็ก
8. เด็กที่มีปัญหาในการเขียน อาจจำเป็นต้องสอบปากเปล่าแทนการสอบด้วยการเขียนตอบลงในกระดาษ
9. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้บ้างอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ การเคลื่อนไหวหรือพฤติกรรมบางอย่างด้วยเช่นกัน
10. การสอนเด็กในข้อ 9 ควรปรับปรุงสภาพห้องเรียนให้เด็กปลอดภัยถึงเก้าภายนอกให้มากที่สุด

สรุปได้ว่า ข้อควรตระหนักสำหรับการสอนเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ นั้นครูผู้สอนต้องคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความแตกต่างจะมีผลในการสอนที่คล้าย ๆ กัน

หลักการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หลักการสอนทั่วไปที่เหมาะสมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยทั่ว ๆ ไป ควรจะดำเนินการดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2546)

1. ใช้เวลาเด็กมากขึ้น เพื่อให้เด็กมีเวลารับรู้ข้อมูลโดยใช้สายตา เช่น ใช้เวลาเพิ่มในการดูภาพยนตร์ วิดีทัศน์ หรือแม้แต่การเขียนบนกระดาน
2. เอกสารที่แจกให้เด็ก หรือแม้แต่ข้อสอบ จะต้องเป็นตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าปกติ
3. ให้เด็กขี้มเอกสาร หรือแผ่นใสที่ครูใช้สอนเพื่อเด็กจะได้ศึกษาเพิ่มเติม
4. ใช้เวลาเพิ่มขึ้น ในการทำแบบฝึกหัดและทำการบ้าน
5. มีการสรุปเรื่องที่จะเรียนให้เด็กฟังก่อนที่เด็กจะเรียนเรื่องนั้น เมื่อครูเริ่มสอนจริง เด็กจะได้เข้าใจมากขึ้น
6. ในการทำแบบฝึกหัดทางคณิตศาสตร์ ควรให้เด็กนำลงบนกระดาษกราฟ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเขียนตัวเลข และตัวอักษรอยู่ในแนวเส้นบรรทัด
7. มีการระบายสี หรือขีดเส้นใต้ในหนังสือหรือเรื่องราวที่ครูจะมอบให้เด็กอ่าน ทั้งนี้เพื่อเน้นข้อความสำคัญ
8. ให้เด็กลงมือปฏิบัติมากกว่าการฟังการสอนจากครู
9. มอบงานให้ทำครั้งละไม่มากนักแต่อาจมอบบ่อยขึ้น (เพื่อให้เท่ากับเด็กอื่น)
10. อัดเทปเนื้อหาที่จะให้เด็กเรียนแล้วเปิดให้เด็กฟัง
11. ให้เด็กสอบในห้องที่เงียบสงบเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเสียสมาธิ
12. ให้เด็กสอบโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเครื่องจะบันทึกคำตอบได้แม่นยำ หากให้เด็กระบายสีด้วยดินสอดำลงในกระดาษคำตอบคอมพิวเตอร์ เด็กอาจสับสนได้
13. ทดสอบด้วยวาจาไม่สอบด้วยการให้เด็กเขียนบรรยาย
14. ใช้เครื่องคิดเลขสำหรับวิชาคณิตศาสตร์
15. ใช้ “Talking Dic” สำหรับวิชาภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษนอกจากการใช้วิธีสอน

หลักการการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผู้สอนยังควรคำนึงถึง

1. สอนจากสิ่งที่ย่างที่สุด การเริ่มต้นที่ดีควรเริ่มในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็กเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากขึ้นต่อไป

2. สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เด็กสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่าย ถ้าครูเริ่มต้นสอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคย จากนั้นสอนเติมในสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย
3. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน เด็กควรมีโอกาสเลือกเรียนหรือเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ
4. ให้เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กที่มีความสุขในการเรียนจะมองตนในแง่ดี และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูได้
5. ใช้ประสบการณ์ตรง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในเรื่องนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
6. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกัน และใช้เวลาเรียนในเรื่องเดียวกันแตกต่างกัน ดังนั้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจต้องสอนเป็นรายบุคคล สอนกลุ่ม ตีวก่อนเข้าเรียน หรือได้รับบริการสอนเสริม หลังเลิกเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเด็กและครูผู้สอน จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบผสมผสานกัน
7. ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กต้องการกำลังใจจากครูอย่างสม่ำเสมอ คำชมจากครูจึงเป็นสิ่งสำคัญเพียงแต่ครูพูดว่า “ดี ดีมาก ถูกต้อง” หรือแม้แต่ให้ “แต้ม ดาว” จะช่วยให้เด็กมีกำลังใจและพยายามมากขึ้นการให้แรงเสริม (รางวัลและคำชมเชย) ครูจำเป็นต้องให้ในทันที ที่มีพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อให้เด็กทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น หยุดแรงเสริมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หรือเพียงแต่นิ่งเฉย โดยไม่แสดงปฏิกิริยาใด ๆ ก็ได้ ครูควรให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอและลดแรงเสริมลงทีละน้อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมคงที่แล้วครูจึงงดแรงเสริมหรือให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อให้เด็กคงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตลอดไป
8. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด ลักษณะการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น สถานการณ์สมมุติครูอาจสร้างสถานการณ์สมมุติเพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น ครูให้การบ้านที่เด็กสามารถหาคำตอบได้หลาย ๆ คำตอบ วิธีตามตนเอง ครูอาจกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับอะไร โจทย์ถามอะไร วิธีทำอย่างไร
9. ให้เด็กเรียนจากเพื่อนเด็กเก่ง อาจช่วยครูอธิบายบางวิชาให้เพื่อนฟัง หรือเพื่อนช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้แก่เพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ

10. แจ้งผลการเรียนให้เด็กทราบโดยเร็ว ช่วงแรก ๆ เด็กจะกระตือรือร้นอยากทราบคำตอบ เมื่อพบว่าเด็กตอบผิดครูควรบอกให้เด็กทราบ ช่วยเหลือเด็กได้ปรับปรุงแก้ไข และอธิบายเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจ

11. ทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ โดยให้เด็กสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว นำบทเรียนมาทบทวนบ่อย ๆ ในรูปกิจกรรมอื่น

12. สอนโดยการเน้นย้ำ เชื่อมโยงกับวิชาอื่นด้วย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะเรียนรู้ช้า มักเรียนได้หน้าลืมหลัง ครูอาจใช้วิธีเชื่อมโยงบทเรียนกับวิชาอื่นๆ เพื่อเน้นย้ำ ให้เด็กเข้าใจบทเรียนและจำได้แม่นยำขึ้น

13. จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียน เด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้มักมีสมาธิสั้น ร่วมด้วย ดังนั้นห้องเรียนควรมีผนังกันทั้ง 4 ด้าน จัดห้องให้เป็นระเบียบ สวยงาม และมีเสียงรบกวนจากภายนอกน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้เด็กวอกแวกง่าย

14. ใช้คำสั่งที่สั้นและเข้าใจง่าย ครูควรใช้คำสั่งสั้น ๆ ที่เข้าใจง่ายนำไปปฏิบัติได้

15. มองหาจุดเด่น-จุดด้อยของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถพิเศษหรือเป็นคนเก่งในจุดที่เขามีศักยภาพ

16. ให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ เพื่อให้เด็กพัฒนาความเป็นผู้นำ
สรุปได้ว่า หลักการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้นมีหลักการที่มีความแตกต่างจากเด็กปกติ จะต้องมีการและเตรียมละเอียดการสอนออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ครูผู้สอนต้องเข้าใจและหยั่งรู้ความรู้สึกของเด็กเป็นที่ตั้ง ไม่ยึดครูเป็นหลักในการสอน

ในครั้งนีผู้วิจัยได้เน้นการสอน โดยอิงประสบการณ์เดิม สอนจากง่ายไปหายาก ให้โอกาสให้เวลากลุ่มตัวอย่างได้คิด ได้แสดงออก และให้ทบทวนบ่อย ๆ สังเกตได้จากผลการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะและใช้เทคนิคการสอนให้ กลุ่มตัวอย่างได้ทบทวนบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ

ในการสอนจะมีหลักการและวิธีที่เฉพาะเจาะจง เพื่อแก้ปัญหาที่แตกต่างกันของเด็ก ซึ่งมีหลากหลายลักษณะ ได้แก่ ปัญหาการรับรู้และการแสดงออกทางการเห็น การฟัง การจดลำดับ ข้อมูลความเร็วของกระบวนการคิด หลักการที่ใช้ฝึกเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

การฝึกทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสายตา

1. อุณหภูมิ (หรือสวมหูฟัง) ขณะที่ท่านดูโทรทัศน์ แล้วพยายามบอกให้ได้ว่ารายการที่กำลังชมมีรายละเอียดอย่างไร

2. ต่อภาพตัดต่อ
3. ต่อไม้บล็อก
4. วาดภาพ

5. ระบายสีภาพ
6. กลับตาและนึกถึงภาพเหตุการณ์บางอย่าง
7. ดูรูปภาพ นำรูปภาพไปให้พื้นสายตา แล้วให้เด็กบอกว่าได้พบเห็นอะไรในภาพบ้าง โดยละเอียด

8. ฝึกจำภาพ เช่น เอาไฟ 2 - 3 ใบ ให้เด็กดู ให้จำให้ได้ แล้วคว้าไฟลง แล้วถามเด็กว่ามีไฟใบใดบ้าง

9. มองไปรอบ ๆ แล้วมองว่าพบอะไรบ้างที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น หน้าต่างเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

10. ประสมคำจากปริศนาอักษรไขว้

11. เลียนแบบการเคลื่อนไหว เช่น การเดินตามจังหวะของครู หรือเพื่อน

12. ดูภาพร่างที่ประกอบขึ้นด้วยจุดมาก ๆ พยายามทำทายว่า หากลากเส้นโยงระหว่างจุดแล้วจะได้ภาพอะไรก่อนลงมือลากเส้น

13. ดูภาพ แล้วบอกว่า ภาพนั้นมีความบกพร่องอย่างไร

14. จำแนกไฟออกเป็นหมวดหมู่ (4 หมู่) ตามสี ตามจำนวน

15. ดูภาพวิว ทิวทัศน์ แล้วบอกโดยการชี้ว่า เมฆ (หาดทราย หินโสโครก คลื่น)

16. แก้ปัญหาหาคมเขาวงกต

การฝึกทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการฟัง

1. กลับตา แล้วฟังรายการ โทรทัศน์ แล้วบอกว่ารายการโทรทัศน์นั้นเป็นอย่างไรเกี่ยวกับอะไร

2. ใช้เวลาว่างโดยการฟังวิทยุ แทนการดูโทรทัศน์

3. อ่านหนังสือ โดยอ่านออกเสียง แล้วฟังเสียงตนเอง

4. นั่งนิ่ง ๆ แล้วบอกว่าในขณะที่นั้นได้ยินเสียงอะไรบ้าง

5. ให้เพื่อนพูดเป็นคำ ๆ หรือเป็นประโยค แล้วนักเรียนพูดตาม อาจเปลี่ยนจากประโยค เป็นตัวเลข หรือชื่อคน สัตว์ สิ่งของ ก็ได้

6. กลับตาแล้วฟังเสียงเพื่อนพูด แล้วบอกว่าเป็นเสียงใคร

7. บอกชื่อวันในหนึ่งสัปดาห์ เริ่มจากวันใดก่อนก็ได้

8. บอกชื่อเดือนในหนึ่งปี เริ่มเดือนใดก่อนก็ได้

9. บอกชื่อวันในหนึ่งสัปดาห์ โดยบอกย้อนกลับ เช่น วันศุกร์ วันพฤหัสบดี วันพุธ วันอังคาร เป็นต้น

10. พยายามหัดร้องเพลงใหม่

11. ฟังเพลงแล้วพยายามจำเนื้อเพลงให้ได้
12. บอกชื่อตัวอักษร 5 ตัวติดกัน เริ่มจากตัวใดก่อนก็ได้ เช่น ม ข ร ล ว ง
จ ฉ ช ซ เมื่อคล่องแล้วอาจเพิ่มอักษรเป็น 6, 7, 8, ตัวก็ได้
13. ปฏิบัติเช่นข้อ 12 และย้อนกลับ เช่น ว ล ร ย ม ช ซ ฉ จ ง เป็นต้น
14. ปฏิบัติตามคำสั่งของเพื่อน นั่นคือ ให้เพื่อนสั่งทำอะไรก็ได้ แล้วปฏิบัติตาม
ที่เพื่อนสั่ง

15. เปิดวิทยุด้วยความดังปกติ แล้วลดความดังลงให้เสียงแผ่วเบา แล้วบอกว่า
ข้อความในวิทยุมีอะไรบ้าง

การฝึกทักษะในการจัดลำดับข้อมูล

1. บอกชื่อสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือญาติพี่น้อง โดยเรียงตามลำดับ
ตัวอักษร
2. บอกชื่อ สิ่งของภายในห้อง โดยเรียงลำดับตัวอักษร
3. บอกชื่อวันในหนึ่งสัปดาห์ เริ่มต้นจากวันใดก็ได้ ที่ไม่ใช่วันอาทิตย์ หรือ
วันจันทร์ แล้วบอกชื่อเรียงกลับตามลำดับ
4. บอกชื่อเดือนในหนึ่งปี เริ่มต้นจากเดือนใดก็ได้ที่ไม่ใช่เดือนมกราคม แล้ว
บอกชื่อเรียงกลับตามลำดับ
5. ฟังเพลงแล้วบอกเนื้อเพลงว่ามีเนื้อร้องอย่างไร
6. บอกตัวอักษร หรือสระ เริ่มต้น ณ ที่ใดก็ได้ ที่ไม่ใช่ ก.ไก่ หรือสระอะ แล้ว
บอกเรียงกลับตามลำดับ
7. ให้เพื่อนออกคำสั่ง แล้วปฏิบัติตามคำสั่งของเพื่อน
8. ปฏิบัติตามคู่มือการใช้สิ่งของ เช่น ทีวี ใช้พัดลมดูดอากาศ วิธีทำความสะอาด
ตู้เย็น หรือวิธีทำกับข้าว เป็นต้น
9. บอกทางไปโรงเรียน ไปบ้านเพื่อนหรือไปศูนย์การค้า
10. บอกวันเกิดของเพื่อน ได้หลายคน

การฝึกความคิดรวบยอด

1. ใช้ตัวอักษรที่ประกอบกันขึ้นเป็นชื่อท่าน แล้วหาคำให้มากที่สุดเท่าที่จะ มากได้
โดยมีตัวอักษรเหล่านั้นประกอบอยู่ในคำ
2. เขียนคำคล้องจอง (คำสัมผัส) ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
3. นั่งนิ่ง ฟังเสียงที่ได้ยินแล้วบอกว่า ได้ยินเสียงอะไรบ้าง
4. บอกคำที่ขึ้นต้นด้วย บ.เช่น บาบหรือคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะอื่น ๆ

5. ให้หาภาพที่ซ่อนอยู่
6. ให้หาความคิดปกติที่ปรากฏในภาพ
7. ในขณะที่อ่านเรื่องเล่า หุคอ่านแล้วพยากรณ์ว่าเรื่องจะดำเนินต่อไปอย่างไร แล้วจึงอ่านต่อและตรวจสอบว่าเป็นไปตามที่คิดไว้หรือไม่
8. ก่อนจะไปเที่ยวสถานที่ใดที่หนึ่ง ให้ใช้จินตนาการล่วงหน้าว่าเราจะมองเห็นอะไรบ้าง หน้าตาของสิ่งนั้น ๆ เป็นอย่างไร
9. อ่านหนังสือตลก แล้วอธิบายให้เพื่อนฟังว่า เรื่องที่อ่านตลกอย่างไร
10. ตอบคำถามว่า “ถ้า .. อะไรจะเกิดขึ้น” เช่น ถ้าบ้านเราฝนไม่ตกเป็นเวลา 3 ปี อะไรจะเกิดขึ้น

การฝึกความเร็วในการคิด

การฝึกให้เด็กคิดได้เร็ว อาจจะกระทำได้หลายประการ ต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่น่าทดลองปฏิบัติ โดยให้ได้หลายคำตอบ ภายในเวลาน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นเกมการแข่งขันก็ได้

1. ตอบปริศนาอักษรไขว้
2. จำแนกไฟเป็นหมวดหมู่
3. เล่าเรื่องตามบทบาทสมมุติ
4. พุดตามคำพูดของเพื่อนอย่างรวดเร็ว
5. เล่นเกมวิดิทัศน์
6. เล่นเกมคอมพิวเตอร์
7. เล่นเทปเสียงโดยใช้ความเร็วสูง แล้วให้บอกข้อความที่ได้ยินคืออะไร
8. อ่านข้อความหรือเรื่องราวในเวลาที่กำหนดเมื่อครูผู้สอนทำการคัดแยก และประเมินว่าเด็กมีปัญหาด้านใด ลักษณะอย่างไร แล้วก็จะสามารถเลือกวิธีการสอนและหลักการตลอดจนแนวทางช่วยเหลือเด็ก โดยเลือกวิธีหรือแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของเด็กแต่ละคนต่อไป

สรุปได้ว่า ในการสอนจะมีหลักการและวิธีที่เฉพาะเจาะจง เพื่อแก้ปัญหาที่แตกต่างกันของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ นั้น มีหลากหลายลักษณะทั้งนี้ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ ด้านบุคคล

ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการสอนเฉพาะมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยได้เลือกหลักการของนักวิชาการมาประสมประสานให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เยาเวา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 61 - 63) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายก็คือครูจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานและมีอิทธิพลสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน หลักจิตวิทยาการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ควรทราบและคำนึงถึง มีดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้จากการฝึกฝนของ Thorndike

Thorndike (Edward L. Thorndike) เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยอาศัยการลองผิดลองถูกจนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด ซึ่ง Thorndike ได้ตั้งเป็นกฎแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 กฎ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) ซึ่งแบ่งเป็น 3 กฎย่อย คือ
 - 1.1 ถ้าบุคคลพร้อมแล้วได้กระทำ มีหลักการว่าเมื่อบุคคลพร้อมแล้วได้กระทำ จะเกิดความพอใจ
 - 1.2 ถ้าบุคคลพร้อมแล้วไม่ได้กระทำ มีหลักการว่าเมื่อบุคคลพร้อมแล้วไม่ได้กระทำ ย่อมจะเกิดความรำคาญใจ
 - 1.3 ถ้าบุคคลไม่พร้อมแต่ถูกบังคับให้กระทำ มีหลักการว่าเมื่อบุคคลไม่พร้อมแต่ถูกบังคับให้กระทำ ก็เกิดความรำคาญใจ
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) มีหลักการว่า ถ้าบุคคลไม่พร้อมแต่ถูกบังคับให้กระทำ หรือฝึกฝนบ่อย ๆ จะทำให้ได้ดีและเกิดความชำนาญ เช่น นักเรียนที่ขยันทำแบบฝึกหัด ย่อมจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี แบ่งเป็น
 - 2.1 กฎแห่งการใช้ (Law of Use) หมายถึง การฝึกฝน การตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง อยู่เสมอ ย่อมทำให้เกิดพันธะที่แน่นแฟ้น ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วนำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้อยู่เสมอจะทำให้การเรียนรู้เกิดความมั่นคงถาวร ไม่ลืม
 - 2.2 กฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disuse) หมายถึง การไม่ได้ฝึกฝน หรือไม่ได้ใช้ ไม่ได้กระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ความมั่นคงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลงหรือลดความเข้มลง หรือเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้ว ไม่ได้นำความรู้ไปใช้หรือไม่เคยใช้ ย่อมทำให้การทํากิจกรรมนั้นไม่ดีเท่าที่ควร หรืออาจจะทำให้ความรู้สึกนั้นลึบเลือนไป
 - 2.3 กฎแห่งผล (Law of Effect) มีหลักการว่า ถ้าบุคคลได้กระทำสิ่งใดแล้วได้ผลเป็นที่น่าพอใจก็อยากกระทำสิ่งนั้นอีก แต่ถ้ากระทำแล้วไม่ได้ผลก็ที่ไม่อยากจะทำอีก

ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการกระทำของ John Dewey

John Dewey ผู้ซึ่งได้รับสมญานามว่า “บิดาแห่งการศึกษาแผนใหม่” ได้กล่าวว่า “คนเราเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำและด้วยอุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ” จากคำกล่าวนี้ได้ทำให้มีสื่อหรือวิธีการสอน หรือกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมอุปกรณ์ หรือ สื่อการเรียนเกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย ดังนั้น การสอนโดยการพูด การอ่าน การเขียนหรืออธิบายให้นักเรียนฟังไปเรื่อย ๆ แล้วให้นักเรียนจดและไปท่องจำมา จึงเป็นพฤติกรรมการสอนที่ค่อนข้างล้าสมัย เพราะนักเรียนควรจะได้เรียนรู้ด้วยการกระทำมากกว่านั่งฟังเฉย ๆ การเรียนรู้ด้วยการกระทำในวิชาภาษาไทยนั้นเป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ถ้าครูสามารถเลือกใช้วิธีสอนหรือกิจกรรมที่เน้นการกระทำหลาย ๆ แบบและมีอุปกรณ์การสอนอย่างครบถ้วน นักเรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าวิธีอื่น ๆ ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่ากฎแห่งการเรียนรู้ทั้งหลายมักจะขึ้นอยู่กับ การกระทำหรือการปฏิบัติจริง ๆ เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ วรณี โสมประยูร (2542, หน้า 71-73) ได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักจิตวิทยาเบื้องต้นที่สำคัญมากสำหรับครูทุกคน และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องทราบ เข้าใจและตระหนักเป็นอย่างดีอยู่เสมอว่า เด็ก ๆ ที่กำลังสอนอยู่นั้น 35 คน ก็ 35 อย่าง แม้จะเรียนอยู่ในห้องเดียวกัน ชั้นเดียวกัน เพศเดียวกัน อายุใกล้เคียงกัน หรือสภาพอื่น ๆ คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันก็ตาม แต่เด็กเหล่านั้นก็หาได้เหมือนกันทุกประการไม่ แม้แต่ลูกฝาแฝดซึ่งเกิดจากไข่ใบเดียวกัน

โดยทั่วไปบุคคลจะมีความแตกต่างกันใน 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านความถนัด ส่วนองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้บุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ พันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและการปฏิบัติตน ซึ่งมักเป็นผลมาจากการศึกษาอบรมสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลทำให้ความสามารถทางภาษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาของเด็กแตกต่างกันได้ ดังนั้นเมื่อครูทราบภูมิหลังของเด็กแต่ละคน จะช่วยให้ครูจัดสภาพการเรียนรู้ ปรับปรุงหรือส่งเสริมความสามารถทางภาษาของแต่ละคนให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ความพร้อม (Readiness)

ในแง่ของการเรียนรู้นั้น ความพร้อม หมายถึง สภาพความพร้อมของบุคคลที่จะเรียนรู้ สิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ความพร้อมของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ ประสบการณ์หรือการฝึกฝน ความสนใจหรือแรงจูงใจ ความพร้อมจึงเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละคน ตามปกติเรื่องวุฒิภาวะมักจะพิจารณาจากอายุและ

ความสามารถทางสติปัญญาหรือเชาวน์ปัญญาเป็นเกณฑ์ สำหรับประสบการณ์ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานหรือความรู้เดิมของเด็กว่าจะเหมาะสมหรือรองรับประสบการณ์ใหม่ได้หรือไม่เช่นเดียวกับความสนใจซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจว่า พอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรืออยากจะเรียนอยากจะรู้หรือไม่ต่อบทเรียนใหม่ที่ตนกำลังจะได้เรียน และความสนใจเป็นรากฐานของความตั้งใจเรียนอย่างแท้จริง

ความต้องการ (Need)

ความต้องการ หมายถึง สิ่งจำเป็นที่บุคคลจะต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ โดยทั่วไปความต้องการอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางจิตใจ ซึ่งนักจิตวิทยาคนสำคัญชื่อ Maslow (Abraham H. Maslow) กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์นั้นมีลำดับขั้น เรียงจากความต้องการพื้นฐานขึ้นไปสู่ความต้องการขั้นสูงสุด คือ ความต้องการทางร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการความปลอดภัย เช่น ความอบอุ่น ความมั่นคงทางใจ ความต้องการเป็นเจ้าของ เช่น ความเคารพรัก ความหวงแหนความต้องการมีชื่อเสียง เช่น การยกย่องสรรเสริญ คำชมเชย ความต้องการยอมรับในความสามารถ เช่น การเป็นสมาชิกที่ดีของหมู่คณะ

การจูงใจ (Motivation)

การจูงใจ หมายถึง การสร้างพลังหรือแรงผลักดันที่ไปกระตุ้นบุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจนบรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายที่ต้องการ การจูงใจนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้และทำให้นักเกิดการเรียนรู้ได้ผลอย่างเต็มที่เต็มความสามารถของตน เมื่อใดคนเรามีความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว แรงจูงใจจะลดลง แรงจูงใจนี้จัดว่าเป็นเครื่องล่อใจให้นักแสดงพฤติกรรมออกมาตามทิศทางที่ต้องการ ในการเรียนการสอนครูจึงจำเป็นต้องพยายามสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียน เพราะแรงจูงใจนี้จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความพร้อมในการเรียนได้เป็นอย่างดี การเรียนรู้ทั้งหลายจึงขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเป็นสำคัญ แรงจูงใจที่เกิดขึ้น อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motives) ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีอยู่แล้วภายในตัวเด็ก เช่น ความหิวโหย แรงผลักดันทางเพศ การป้องกันอันตรายให้แก่ร่างกาย ความต้องการการสรรเสริญหรือการยอมรับจากสังคม ความต้องการเป็นเจ้าของ ความอยากเป็นคนมีค่า ความสนใจที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ความสนใจหรือความรักในวิชาใด ๆ และความปรารถนาที่จะได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motives) ซึ่งจัดเป็นแรงจูงใจที่อยู่ภายนอกตัวเด็กเรียกว่า เครื่องล่อใจก็ได้ เช่น การให้รางวัล การติดเหรียญ การชมเชย สิทธิพิเศษ และการเลื่อนขั้น เป็นต้น

การเสริมแรง (Reinforcement)

การเสริมแรงหรือการเสริมกำลังใจ หมายถึงการทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจหลังจากการได้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง เพื่อช่วยให้พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีกและเพิ่มความคงทนถาวรยิ่งขึ้น กล่าวคือ เมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว ครูก็จะต้องให้รางวัลด้วยจึงจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นการเสริมแรงและการจูงใจจึงต่างกันตรงที่ว่า การจูงใจใช้ก่อนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น แต่การเสริมแรงใช้หลังจากพฤติกรรมการเรียนรู้นั้นจบสิ้นลง

ทฤษฎีการเสริมแรงของ Skinner เป็นผู้คิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ หรือแบบปฏิบัติการซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันคือ Operant Conditioning Theory หรือ Instrumental Conditioning Theory หรือ Type-R Conditioning Theory ซึ่งเน้นถึงการเสริมแรง (Reinforcement) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มขึ้น
2. ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้นในทางลบ ตัวเสริมแรงทางลบ เช่น เสียงดัง อากาศร้อน คำตำหนิ กลิ่น การทำโทษเป็นการนำตัวเสริมแรงลบเข้ามาเพราะการทำโทษบางอย่างหากนำมาใช้จะมีผลต่อการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะที่เข้มขึ้น

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเชียงราย (2549, หน้า 89) ได้กล่าวถึงการเสริมแรง โดยการให้รางวัลและการกระตุ้นเตือนที่ควรต้องใช้ควบคู่กันเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

1. การให้รางวัล รางวัลคือ สิ่งของ คำชมเชย ที่บุคคลได้รับและสร้างความพึงพอใจหรือความสุขแก่ผู้รับหรืออาจเป็นประสบการณ์ที่เคยมีมาแล้วและสร้างความพึงพอใจให้กับตนเอง หรือเป็นสิ่งที่บุคคลต้องการจึงต้องลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้มา รางวัลจึงเป็นรางวัลที่ควรนำมาใช้วางเงื่อนไขให้เด็กกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย การให้รางวัลเพื่อให้เกิดพฤติกรรมพึงประสงค์มั่นคงอยู่อย่างมีประสิทธิภาพผลควรมีการประเมินหา รางวัลว่าเด็กชอบอะไร ไม่ชอบอะไร การให้รางวัลควรคำนึงถึงกฎการให้รางวัล ดังนี้

1.1 การให้ทันทีทันใด คือให้รางวัลทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อเด็กจะได้รู้ว่ารางวัลที่ได้เป็นผลจากการแสดงพฤติกรรมนั้นจริง ๆ

1.2 การให้ด้วยความหนักแน่นหรือมีพลังสูง คือให้ด้วยความจริงใจ เต็มใจ หรือมากพอที่เด็กจะแสดงพฤติกรรมได้ เช่นการ โอบกอด ครูควรแสดงด้วยความรู้สึกรักและเอ็นดูจริง ๆ ไม่เสแสร้ง ถ้าชมก็ชมด้วยสีหน้าที่แสดงความจริงใจ

1.3 การให้รางวัล คือควรให้ในจังหวะที่เด็กสนใจรางวัลจริง ๆ

1.4 การให้รางวัลอย่างสม่ำเสมอ คือให้รางวัลทุกครั้งที่ได้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่เมื่อพฤติกรรมนั้นเริ่มคงอยู่จึงลดความถี่ของการให้รางวัลลง

2. การกระตุ้นเตือน หมายถึง การเร่งเร้าให้แสดงออก การแนะนำ การช่วยเหลือ การเตือนใจ ซึ่งมีวิธีการกระตุ้นเตือน ดังนี้

2.1 การกระตุ้นเตือนทางกาย เช่น การจับมือ การแตะหลังมือ การสัมผัสตัวเด็ก ให้ทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ

2.2 การกระตุ้นเตือนด้วยท่าทาง เช่น การทำท่าทาง การพยักหน้า การใช้สายตา การยกนิ้วชี้มือ

2.3 การกระตุ้นเตือนด้วยวาจา ไม่ว่าจะเป็นการออกคำสั่ง ชี้แจง การใช้คำถามนำ สรุปได้ว่า การเสริมแรงเป็นสิ่งจำเป็นในการกระตุ้นหรือเร่งให้เกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ นอกจากนี้จะมีปัญหาทางการเรียนรู้แล้ว ยังเสียมหาจึงง่าย ผู้วิจัย จึงได้นำการเสริมแรงการให้รางวัล การกระตุ้นเตือนทั้งทางกาย ท่าทาง และวาจา ไปใช้ประกอบในการทำฝึกทักษะการอ่าน การเขียน

เจตคติ (Attitude)

ทัศนคติของคนเราในการเลือกกระทำหรือไม่เลือกกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เจตคติมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน เจตคติมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้โดยทั่วไป เช่น ความชอบ ความชอบซึ่ง ความศรัทธา การเห็นคุณค่า ค่านิยม ความพึงพอใจ ความนิยมชมชอบ บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ เจตคติที่ดีนั้นจะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับการปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยเจตคติจะช่วยโน้มน้าวจิตใจ หรือจูงใจให้นักเรียนนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับ ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ตามเจตนารมณ์ของบทเรียนและหลักสูตร

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น นักเรียนจะต้องมีความพร้อม มีเจตคติที่ดี มีการฝึกฝนบ่อย ๆ ฝึกซ้ำ ๆ ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ การเสริมแรง หลักการทฤษฎีที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน ควรนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาสการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเจตคติที่ดีกับกลุ่มตัวอย่าง คือการให้กำลังใจในการทำแบบฝึกทักษะ จนทำให้กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานทุกครั้ง

ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory)

ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) อาศัยหลักของทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายเกิดขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ อังใน สุรางค์ โคว์ตระกูล (2533, หน้า 140 - 143)

สกินเนอร์เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคล ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Operant Behavior) ถ้าต้องการให้พฤติกรรมคงอยู่ต้องได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซ้ำเดิมและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าๆ ของบุคคล สิ่งเร้าเหล่านั้นจะต้องมีแรงเสริมอยู่ในตัว หากแรงเสริมลดลงเมื่อใดการตอบสนองก็จะลดลง

สกินเนอร์ได้แบ่งการเสริมแรงออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือการเสริมแรงที่มีผลให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่ขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้คำพูดตำหนิ หรือการตีบุคคลใด บุคคลหนึ่งก็อาจเป็นแรงเสริมทางบวกได้ ถ้าการกระทำดังกล่าวส่งผลให้พฤติกรรมที่ได้รับการกระทำนั้นมีความถี่เพิ่มมากขึ้น

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น สามารถจะถอดถอนจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจมากขึ้น คือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่ออกไปได้ สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจอาจเป็นตัวเสริมแรงทางลบได้ต่อเมื่อพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจมากขึ้น ดังนั้นสิ่งที่ไม่พึงพอใจ ไม่พึงปรารถนา นอกเสียจากว่า จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พ้อใจนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น

ประเภทของการเสริมแรงทางบวก แบ่งได้เป็น 5 ประเภทด้วยกัน Rimm & Master (1978) อังใน สุรางค์ โคว์ตระกูล (2533, หน้า 140 - 143) คือ

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Material Reinforcement) เป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากเป็นตัวเสริมแรงที่ประกอบด้วยอาหาร ของที่เสพได้ เช่น ขนม ของเล่น บุหรี่ เหล้า เสื้อผ้า น้ำหอม เป็นต้น ในการนำตัวเสริมแรงไปใช้ จะต้องพิจารณาถึงความต้องการของแต่ละบุคคล ชนิดของอาหาร จำนวนครั้งและปริมาณการเสริมแรงที่เหมาะสมกับบุคคลและเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดว่างในบางสภาพการณ์ ไม่สามารถให้ตัวเสริมแรงแก่บุคคลได้ทันที และการให้ตัวเสริมแรงชนิดอาจรบกวนพฤติกรรมที่บุคคลกำลังกระทำอยู่

2. ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement) เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไขแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1.1 การเสริมแรงโดยใช้วาจา ได้แก่ คำพูดต่างๆที่เป็นคำชมเชย ยกย่อง แสดงความพอใจ ในการใช้ตัวเสริมแรงด้วยวาจาควรทำให้บุคคลที่ได้รับการเสริมแรงทราบว่า เขาได้รับการเสริมแรงในพฤติกรรมใด เช่น ครูบอกว่า “ดีมาก ที่เธอแบ่งขนมเพื่อน”

2.1.2 การเสริมแรงโดยใช้ท่าทางเช่น การยิ้มให้ การสัมผัส การแตะตัว การเสริมแรงทางสังคมสามารถนำไปใช้ควบคู่กับตัวเสริมแรงอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีข้อจำกัดว่า อาจไม่เป็นตัวเสริมแรงสำหรับบุคคล

3. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (Activity Reinforcement) โดยส่วนใหญ่แล้วจะรู้จักตัวเสริมแรง ลักษณะนี้กว่าหลักการของพรีแม็ค (Primacy Principle) ซึ่งเป็นการนำกิจกรรมที่บุคคลนั้นชอบหรือมีโอกาสสูงที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ มาเป็นตัวเสริมแรง เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย โดยบุคคลต้องแสดงเป้าหมายก่อนแล้วจึงเลือกทำกิจกรรมที่บุคคลนั้นชอบ กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่มีความถี่สูง สามารถนำมาใช้เป็นตัวเสริมแรงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่มีความถี่ต่ำได้ เช่น การได้รับอนุญาตให้ไปวิ่งที่สนามหญ้า อาจเสริมแรงต่อการนั่งอยู่กับที่อย่างเรียบๆ

4. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร (Token Reinforcement) เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวเสริมแรงหรือแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่น ๆ ที่บุคคลต้องการเช่น ดาว เหรียญ คุปอง แสตมป์ เป็นต้น สิ่งที่สำคัญในการใช้การเสริมแรงชนิดนี้คือ ต้องกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน (Ratio of Exchange) ระหว่างเบี้ยอรรถกรกับตัวเสริมแรงอื่นอย่างชัดเจน เพื่อให้รู้ว่าจะต้องใช้เบี้ยอรรถกรจำนวนเท่าใดเพื่อแลกกับตัวเสริมแรงที่ต้องการได้ เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถทำให้ระดับพฤติกรรมของบุคคลคงอยู่ หรือเพิ่มขึ้นมากกว่าและนานกว่าตัวเสริมแรงอื่น นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้กับบุคคลอื่น เพราะสามารถนำไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่นได้

5. ตัวเสริมแรงภายใน (Covert Reinforcement) ตัวเสริมแรงนี้ครอบคลุมถึงความคิดความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจ ความสุข หรือความภาคภูมิใจ เป็นต้น ซึ่งตัวเสริมแรงภายในนี้จะอธิบายได้ว่า ทำไมบุคคลจึงแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เห็นจะได้รับผลตอบแทนที่เห็นอย่างเด่นชัด เช่น การทำบุญ หรือการให้เงินแก่ขอทาน เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าบุคคลกระทำไปเพราะเกิดความรู้สึกเป็นสุขที่ได้ทำ ซึ่งความรู้สึกภายในดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงต่อการพฤติกรรมนั่นเอง

หลักการเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2541, หน้า 192-193) กล่าวว่า หลักการใช้เสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีหลักการทั่ว ๆ ไปดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวกจะต้องให้หลังจากการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น การให้การชมเชยหรือให้สิ่งของก่อนการเกิดพฤติกรรมถือว่าเป็นการเสริมแรง
2. การเสริมแรงจะต้องกระทำทันทีที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น การเสริมแรงต่อพฤติกรรมเป้าหมายอย่างทันทีนั้น จะทำให้ผู้ที่ได้รับการเสริมแรงเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

3. การเสริมแรงควรจะให้อย่างสม่ำเสมอ คือ ควรให้การเสริมแรงทุกครั้ง หรือแทบ ทุกครั้งที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น ไม่ควรขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ดำเนินการปรับพฤติกรรม การให้การเสริมแรงไม่สม่ำเสมอทำให้การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเกิดขึ้นได้น้อยมาก

4. ควรมีการบอกถึงเงื่อนไขการให้เสริมแรงคือ ควรจะมีการบอกผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมว่าเขาควรจะแสดงพฤติกรรมอะไรในสถานการณ์ใด แล้วจะได้รับอะไรเป็นการเสริมแรง

5. ตัวเสริมแรงนั้น ควรมีปริมาณพอเหมาะที่จะเสริมแรงมากไปก็อาจจะทำให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรง คือ บางครั้งทำให้ตัวเสริมแรงมากไปก็อาจจะทำให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรงได้โดยเฉพาะตัวเสริมแรงประเภทตัวเสริมแรงปฐมภูมิ แต่ก็ไม่ควรจะน้อยเกินไปจนไม่มีพลังพอที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา

6. ตัวเสริมแรงนั้นจะต้องเลือกให้เหมาะสมแต่ละบุคคล เนื่องจากคนเรามีความแตกต่างกัน ดังนั้น ตัวเสริมแรงของแต่ละคนจึงอาจไม่เหมือนกัน อีกทั้งในบางโอกาสตัวเสริมแรงที่เคยเสริมแรงคน ๆ หนึ่ง อาจจะไม่เสริมแรงคนๆนั้นในเวลาต่อมาก็ได้

7. ถ้าเป็นไปได้ควรให้ตัวเสริมแรงที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น เช่น การใช้กิจกรรมที่ชอบทำมากที่สุด หรือการเสริมแรงทางสังคม

8. ควรมีการใช้ตัวแบบหรือการชี้แนะควบคู่ไปกับการเสริมแรงด้วย เนื่องจากจะทำให้บุคคลได้เรียนรู้เร็วขึ้น

9. ควรมีการวางแผนการใช้ตารางการเสริมแรงหรือขีดเวลาการเสริมแรง เมื่อพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นสม่ำเสมอแล้ว ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเสริมแรงเสียใหม่ให้เป็นการใช้ตารางการเสริมแรงแทน หรืออาจจะใช้การขีดเวลาการเสริมแรงก็ได้ เพราะจะทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปให้คงอยู่นานขึ้น แม้ว่าจะไม่ได้รับการเสริมแรงอีกเลยในอนาคตก็ตาม

สรุปได้ว่าการเสริมแรงเป็นการกระทำจากผู้ฝึก ผู้สอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาอยากจะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และการเสริมแรงทางบวกและทางลบนั้นเป็นการเสริมแรงที่จำเป็นต้องใช้กับกลุ่มงานการศึกษาพิเศษทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับผู้เรียนด้วยและในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แรงเสริมทางสังคมเช่น เก่งมาก ดีมาก และให้รางวัลที่เป็นของกินของใช้บ้างตามความเหมาะสม

แนวทางการจัดการเรียนการสอน

หลักการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

หลักการสอนทั่วไปที่เหมาะสมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยทั่ว ๆ ไปควร

ดำเนินการดังนี้ (พัชรี จิวพัฒนกุล, [http // : www.sped.skru.ac.th/](http://www.sped.skru.ac.th/), 2553)

1. ให้ความสำคัญมากขึ้น เพื่อให้เด็กมีเวลารับรู้ข้อมูลโดยใช้สายตา เช่น ให้ความสำคัญในการดูภาพยนตร์ วิดีทัศน์ หรือแม้แต่การเขียนบนกระดาน
 2. เอกสารที่แจกให้เด็ก หรือข้อสอบ จะต้องเป็นตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าปกติ
 3. ให้เด็กยืมเอกสาร หรือแผ่นใสที่ครูใช้สอนเพื่อเด็กจะได้ศึกษาเพิ่มเติม
 4. ให้ความสำคัญมากขึ้น ในการทำแบบฝึกหัดและทำการบ้าน
 5. มีการสรุปเรื่องที่จะเรียนให้เด็กฟังก่อนที่เด็กจะเรียนเรื่องนั้น เมื่อครูเริ่มสอนจริงเด็กจะได้เข้าใจมากขึ้น
 6. ในการทำแบบฝึกหัดทางคณิตศาสตร์ ควรให้เด็กทำลงบนกระดาษกราฟ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเขียนตัวเลข และตัวอักษรอยู่ในแนวเส้นบรรทัด
 7. มีการระบายสี หรือขีดเส้นใต้ในหนังสือหรือเรื่องราวที่ครูจะมอบให้เด็กอ่าน ทั้งนี้เพื่อเน้นข้อความสำคัญ
 8. ให้เด็กลงมือปฏิบัติมากกว่าการฟังการสอนจากครู
 9. มอบงานให้ทำครั้งละไม่มากนัก แต่อาจมอบบ่อยขึ้น (เพื่อให้เท่ากับเด็กอื่น)
 10. อัดเทปเนื้อหาที่จะให้เด็กเรียนแล้วเปิดให้เด็กฟัง
 11. ให้เด็กสอบในห้องที่เงียบสงบเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเสียสมาธิ
 12. ให้เด็กสอบโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเครื่องจะบันทึกคำตอบได้แม่นยำ หากให้เด็กระบายสีด้วยดินสอค่าลงในกระดาษคำตอบคอมพิวเตอร์ เด็กอาจดับสั่นได้
 13. ทดสอบด้วยวาจา ไม่สอบด้วยการให้เด็กเขียนบรรยาย
 14. ใช้เครื่องคิดเลขสำหรับวิชาคณิตศาสตร์
 15. ใช้ “Talking Disc” สำหรับวิชาภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ
- นอกจากการใช้วิธีสอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผู้สอนยังควรคำนึงถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ดังนี้
1. สอนจากสิ่งที่ง่ายที่สุด การเริ่มต้นที่ดีควรเริ่มในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็กเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เด็กที่กำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากขึ้นต่อไป
 2. สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เด็กสามารถเข้าบทเรียนได้ง่าย ถ้าครูเริ่มต้นสอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคย จากนั้นสอนเติมในสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย
 3. เด็กควรมีโอกาสเลือกเรียนหรือเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ
 4. ให้เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กที่มีความสุขในการเรียนจะมองตนเองในแง่ดีและสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูได้

5. ให้ประสบการณ์ตรง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในเรื่องนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
6. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกัน และใช้เวลาเรียนในเรื่องเดียวกันแตกต่างกัน ดังนั้นเด็กพิเศษอาจต้องสอนเป็นรายบุคคล สอนกลุ่มเล็ก ๆ หรือสอนเสริมหลังเลิกเรียน
7. ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กต้องการกำลังใจจากครูอย่างสม่ำเสมอ คำชมจากครูจึงเป็นสิ่งสำคัญเพียงแต่ครูพูดว่า “ดี ดีมาก ถูกต้อง” หรือแม่แต่ให้ “แต้ม ดาว” จะช่วยให้เด็กมีกำลังใจและพยายามมากขึ้น การให้แรงเสริม (รางวัลและคำชมเชย) ครูจำเป็นต้องให้ในทันทีที่มีพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อให้เด็กทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้นหยุดแรงเสริมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หรือเพียงแต่นิ่งเฉยไม่แสดงปฏิกิริยาใด ๆ ก็ได้ ครูควรให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอและลดแรงเสริมลงทีละน้อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมคงที่แล้วครูจึงงดแรงเสริมหรือให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อให้เด็กคงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตลอดไป
8. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด ลักษณะการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น
 - 8.1 สถานการณ์สมมุติ ครูอาจสร้างสถานการณ์สมมุติเพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น
 - 8.2 ครูให้การบ้านที่เด็กสามารถหาคำตอบได้หลาย ๆ คำตอบ
 - 8.3 วิชิตามตนเอง ครูอาจกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับอะไร โจทย์อะไร วิธีทำอย่างไร
9. ให้เด็กเรียนจากเพื่อน เด็กเก่งอาจช่วยครูอธิบายบางวิชาให้เพื่อนฟัง หรือเพื่อช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้แก่เพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ
10. แจ้งผลการเรียนให้เด็กทราบ โดยเร็ว ช่วงแรก ๆ เด็กจะกระตือรือร้นอยากทราบคำตอบเมื่อพบว่าเด็กตอบผิดครูควรบอกให้เด็กทราบ ช่วยเหลือเด็กได้ปรับปรุงแก้ไขและอธิบายเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจ
11. ทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ โดยให้เด็กสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว นำบทเรียนมาทบทวนบ่อย ๆ ในรูปกิจกรรมอื่น
12. สอนโดยการเน้นย้ำ เชื่อมโยงกับวิชาอื่นด้วย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะเรียนรู้ซ้ำมักเรียนได้หน้าลืมหลับ ครูอาจใช้วิธีเชื่อมโยงบทเรียนกับวิชาอื่น ๆ เพื่อเน้นย้ำให้เด็กเข้าใจบทเรียน

และจำได้แม่นยำมากขึ้น

13. จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียน เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มักมีสมาธิสั้นร่วมด้วย ดังนั้นห้องเรียนควรมีผนังกันทั้ง 4 ด้าน จัดห้องให้เป็นระเบียบ สวยงามและมีเสียงรบกวนจากภายนอกน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้เด็กวอกแวกง่าย

14. ใช้คำสั่งที่สั้นและเข้าใจง่าย ครูควรใช้คำสั่งสั้น ๆ ที่เข้าใจง่ายนำไปปฏิบัติได้

15. มองหาจุดเด่น-จุดด้อยของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถพิเศษหรือเป็นคนเก่งในจุดที่เขามีศักยภาพ

16. ให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ เพื่อให้เด็กพัฒนาความเป็นผู้นำ

สรุปได้ว่าการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนจากสิ่งที่ยังไปหายาก สอนจากสิ่งที่คุ้นเคยก่อนสอน โดยการเน้นย้ำ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจุดอ่อนของกลุ่มตัวอย่างโดยสอนจากง่ายไปหายากและใช้ภาษาพื้นบ้านนำก่อนใช้ภาษาที่ถูกต้อง

การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการเขียน

กรมวิชาการ (2546, หน้า 19-20) กล่าวถึงแนวทางการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน ตามปัญหาปัญหา ดังนี้

1. ขาดความพร้อม เด็กจะสามารถเขียนหนังสือได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีความพร้อมในทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นในการเขียน เช่น ทักษะการจำโดยใช้สายตา ทักษะกล้ามเนื้อมือ การทำงานประสานกันของสายตาและกล้ามเนื้อมือ การจำแนกสิ่งต่าง ๆ ที่มองเห็นด้วยสายตา แนวกิจกรรมที่ควรฝึก เช่น

1.1 ฝึกลากเส้นตรงเส้นสั้น ๆ จากบนลงล่าง ซ้ายไปขวา

1.2 ฝึกลากเส้นยาวเป็นแนวนอนและแนวตั้ง

1.3 ฝึกลากเส้นเฉียงจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน

1.4 ฝึกลากเส้นซิกแซก

1.5 ฝึกลากเส้นเชื่อมระหว่างจุด

1.6 ฝึกเขียนเส้นโค้ง วงกลม

1.7 ฝึกลากเส้นรูปทรงเรขาคณิต

1.8 ฝึกเขียนตัวอักษรต่อจากเส้นเริ่มต้น

1.9 ฝึกเขียนตัวอักษรตามเส้นประ และเขียนตัวอักษรด้วยตนเองโดยดูแบบ

1.10 ฝึกเขียนตัวอักษรโดยไม่ดูแบบ

2. มีปัญหาในการสะกดคำ อาจมีสาเหตุมาจากความจำจากสายตา (มองเห็นตัวอักษรหรือคำแล้วจำตัวอักษรหรือคำไม่ได้) ความจำจากการฟัง (ได้ยินแล้วแต่จำสิ่งที่ได้ยินไม่ได้) การจำแนกโดยใช้สายตา (เห็นคำแล้วบอกไม่ได้ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร) การจำแนกเสียง (ได้ยินแต่บอกไม่ได้ว่าพูดคำใด โดยเฉพาะคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน) และการใช้กล้ามเนื้อมือ แนวกิจกรรมที่ควรฝึกคือ

2.1 ครูอ่านสะกดคำที่เขียนให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนสะกดตาม

2.2 ให้นักเรียนใช้นิ้วชี้ลากตามตัวอักษรที่เขียน ออกเสียงสะกดตัวอักษรทีละตัวและออกเสียงเป็นคำ

2.3 เขียนคำตามที่ครูบอก

3. มีปัญหาในการเขียนข้อความ เด็กอาจมีแนวคิดที่จะเขียนแต่ไม่สามารถระบายความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นตัวอักษรได้ หรือเขียนได้บ้าง แต่ผิดพลาดไวยากรณ์ของภาษาไทย แนวกิจกรรมที่ควรฝึก เช่น

3.1 ครูเขียนคำยากให้นักเรียนดูเป็นแบบอย่าง ครูออกเสียงคำยากนั้นให้นักเรียนออกเสียงตาม

3.2 ครูเขียนจากคำเป็นข้อความหรือประโยค อ่านสะกดคำให้นักเรียนฟัง อ่านเป็นข้อความหรือประโยค แล้วให้นักเรียนออกเสียงตาม และเขียนข้อความหรือประโยคนั้นตามครู

3.3 ครูให้การแนะนำในการเขียน

3.4 นักเรียนเขียนข้อความหรือประโยคโดยไม่ดูแบบ

4. ปัญหาสมาธิสั้น อยู่ไม่นิ่ง โดยการเตรียมความพร้อมด้านสมาธิ ฝึกสมาธิคิดสิ่งเร้าภายนอก การเพิ่มช่วงความสนใจและความจดจ่อ(ตำหนักรงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 23) ได้เสนอกิจกรรมทั่วไปที่ใช้ในการสอนให้นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สามารถทำงานได้เสร็จ ดังนี้

4.1 ใช้การทำสัญญาร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนในการทำภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จ โดยในสัญญาจะต้องมีการระบุงานที่ต้องทำให้เสร็จ ระยะเวลาในการทำ รวมทั้งรางวัล โดยทั้งครูและนักเรียนต้องเซ็นสัญญาร่วมกัน

4.2 ให้เวลาว่างกับเด็กในการทำกิจกรรมที่ตนเองชอบหลังจากที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว

4.3 จัดทำข้อมูลของนักเรียนเพื่อแสดงถึงจำนวนงานที่นักเรียนที่ทำสำเร็จในแต่ละวัน

4.4 แบ่งภาระงานนั้น ๆ ออกเป็นงานย่อย ๆ และให้รางวัลกับนักเรียนหลังจากการทำงานย่อย ๆ แต่ละชิ้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว

4.5 การให้งานกับนักเรียนที่มีความยากลำบากในการทำงานให้เสร็จควรเริ่มจากการให้งานเพียงหนึ่งอย่างต่อวัน หลังจากนั้นเพิ่มเป็นสองอย่าง และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามความเหมาะสม

4.6 ใช้เอกสารเพื่อแสดงภาระงานที่เด็กต้องทำ โดยผู้ปกครองต้องเซ็นชื่อในเอกสารทุกวัน

กรมวิชาการ (2546, หน้า 20) กล่าวถึง หลักการสอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน ไว้ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่ยาก โดยสอนจากตัวอักษรที่เขียนง่าย และนักเรียนมีความคุ้นเคยกับตัวอักษรก่อนสอนเขียนตัวอักษรที่ยากตามลำดับ เช่น สอนเขียน ก ก่อน ฅ ก่อน ฎ ฏ ก่อน ฎ ต ก่อน ฒ จ ก่อน ฐ พ ก่อน ฬ เป็นต้น
2. สอนโดยการใช้ประสาทสัมผัสการเรียนรู้หลายทาง เพื่อให้เกิดการทำงานที่ประสานกัน
3. สอนจากคำคุ้นเคยที่อยู่ใกล้ตัว ก่อนคำที่ไม่คุ้นเคยหรืออยู่ไกลตัว เช่น สอนเขียน บ้านก่อนร้านค้า แมวก่อนแมว
4. สอนความหมายของคำที่มีความคล้ายคลึงกันในการเขียน แต่มีความหมายต่างกันมาก เช่น ป่า ป่า ป่า ป่า ป่า
5. สอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง ให้นักเรียนได้ฝึกเขียน ฝึกลากเส้น ประดิษฐ์ตัวอักษร เขียนคำในคำขวัญหรือคำขวัญ เป็นต้น
6. สอนโดยคำนึงถึงความสุขในการเขียน ด้วยการเล่านิทาน ทายปัญหา ใช้เกมส์ สนับสนุนให้เกิดการเขียน
7. สอนโดยใช้เทคนิคเพื่อนสอนเพื่อน เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสช่วยเหลือแนะนำกัน อย่างใกล้ชิด แบ่งเบาภาระของครูผู้สอนและช่วยให้นักเรียนลดความเครียดในการเขียนหนังสือ
8. สอนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ
9. หมั่นทบทวนสิ่งที่สอนไปแล้วอย่างสม่ำเสมอ
10. ให้แรงเสริมทันทีที่นักเรียนสามารถเขียนได้ และลดแรงเสริมลงเมื่อนักเรียนสามารถเขียนได้ถูกต้องโดยอัตโนมัติ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ควรจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน ควรเน้นกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะอย่างหลากหลาย มีความยากง่ายแตกต่างกันไปเน้นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ จะต้องสอน

ข้าช้าทวนบ่อย ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เคลื่อนไหว ได้สัมผัส ได้มองเห็น ได้ยิน และได้ฟัง ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนก็จะได้รับความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเกิดทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในทักษะวิชาการด้านอื่น ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

บันลือ พุททษะวัน (2538, หน้า 10 - 11) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้
2. เด็กที่อ่านเป็นย่อมได้รับการยอมรับ สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคม

ได้อย่างมั่นใจ

3. การอ่านได้ อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

ได้อย่างกว้างขวาง

4. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพของผู้เรียนในอนาคต
5. การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีในการรับรู้ข่าวสาร เหตุการณ์

บ้านเมือง

6. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์ ตัดสินใจในการเลือกตัวแทน

ในด้านการเมือง การปกครอง

7. การอ่านนับเป็นกิจกรรมสำคัญในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้รับความเพลิดเพลิน และพัฒนาด้านจิตใจอีกด้วย

8. การอ่านช่วยให้ผู้เรียนทราบและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

- ของสังคม พัฒนาตนเอง และอาชีพของตนได้

เสริมศรี หอทิมาวรกุล (2539, หน้า 348) กล่าวว่า นอกจากการอ่านจะเป็นทักษะสำคัญ

ของการแสวงหาความรู้แล้ว การอ่านยังมีความสำคัญอื่น ๆ อีก ดังนี้

1. การอ่านเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะต้องการหาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือ

2. การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึก และความต้องการระหว่างบุคคล

กับบุคคล

3. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เป็นผู้ที่สำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะได้อ่านเอกสารความรู้ในการปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ

4. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะถ้าเราอ่านได้ก็สามารถทำความเข้าใจร่วมกับคนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผ่านไปได้อย่างราบรื่น

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542, หน้า 1) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรับรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้่านทุกคน

สรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เพราะเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียน ศึกษาหาความรู้ในด้านอื่น ๆ ต่อไป และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความบกพร่องทางการอ่าน โดยมุ่งให้ให้อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้และสามารถอ่านเนื้อหาและเข้าใจเนื้อเรื่องในชั้นที่สูงขึ้น

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก และคุณภาพการอ่านของเด็กย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

วรณี โสมประยูร (2537, หน้า 121) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องการใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

บันลือ พลฤกษ์วัน (2538, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมผสานเสียงเพื่อใช้ใน การออกเสียงให้ตรงกับคำพูด
2. การอ่าน เป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อสารความ โดยกาอ่าน
3. การอ่าน เป็นการสื่อความหมายที่ถ่ายโยงความคิด ความรู้ จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน
4. การอ่าน เป็นการพัฒนาความคิด โดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกต จำรูปภาพ

นภดล จันทรเพ็ญ (2539, หน้า 73) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการในการแปลความหมายตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นถ้อยคำหรือความคิดของตนเอง แล้วผู้อ่านก็นำความคิด ความเข้าใจที่ได้จากการอ่านนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ศศิธร วงศ์ชาติ (2542, หน้า 12) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์ โดยผ่านกระบวนการทางความคิด ไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่านซึ่งต้องอาศัยทักษะการวิเคราะห์คำ ถอดความ ตีความ ขยายความ และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

เตือนใจ กรุยกระ โทก (2543, หน้า 15) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมาย ของตัวอักษร เป็นความคิดโดยอาศัยประสบการณ์เดิม แล้วนำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2547, หน้า 7) กล่าวว่า การอ่าน คือ การนำหลักวิชาทางจิตวิทยา มาเป็นพื้นฐานในการเก็บรวบรวมความคิดจากสิ่งพิมพ์ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลอย่างดีที่สุดตามความมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่แปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มองเห็น โดยผ่านกระบวนการคิดเกิดความเข้าใจ และถ่ายทอดออกมาเป็นถ้อยคำที่มีความหมาย สื่อสารได้ตรงกันระหว่างผู้อ่าน และผู้เขียน สำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีปัญหาในการอ่านคำ ไม่เข้าใจความหมาย ทำให้สื่อสารไม่ตรงกัน

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะพัฒนาการอ่านการเขียน สำหรับที่เรียนรู้ช้าหรือบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะและเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม

จุดมุ่งหมายในการอ่าน

การอ่านของแต่ละบุคคล แต่ละวัย และแต่ละอาชีพ ย่อมจะมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีบทความและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้หลายประการ ดังนี้

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2533, หน้า 21) กล่าวว่า การอ่านโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อบันทึง
2. อ่านเพื่อรู้และเข้าใจวิธีการหรือกระบวนการ (เพื่อทำเป็น)
3. อ่านเพื่อศึกษาและค้นคว้า (เพื่อคิดเป็น)

วรรณิ โสมประยูร (2537, หน้า 127 - 128) แบ่งจุดมุ่งหมายในการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำรา อ่านบทความ อ่านสารคดี
2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย อ่านการ์ตูน อ่านวรรณคดี

3. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือประเภทชวนหัวต่าง ๆ
 4. การอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น อ่านสารคดี อ่านประวัติศาสตร์
 5. การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์จากข้อมูลที่ได้ เช่น การอ่านข่าว
 6. การอ่านเพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จ ส่วนใดเป็นข้อจริง เช่น การอ่าน
 คำโฆษณาต่าง ๆ

7. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น อ่านบทความในวารสาร
 8. การอ่านเพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง อ่านคำแนะนำ อ่านคู่มือในการใช้
 เครื่องไฟฟ้า

9. การอ่านเพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 และเหมือนกับพูด เช่น อ่านบทละครต่าง ๆ

สนิท ตั้งทวี (2538, หน้า 4) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียดหรือโดยย่อ
2. การอ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. การอ่านเพื่อต้องการทราบข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง
4. การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า
5. การอ่านเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับในวงสังคม
6. การอ่านเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน

เตือนใจ ครุยกะโทก (2543, หน้า 18) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน
 หนังสือทุกครั้ง ผู้อ่านควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน เช่น อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ อ่านเพื่อ
 ความสนุกสนาน หรืออ่านเพื่อต้องการอยากรู้

นิทัศน์ ชะบารุง (2546, ออนไลน์) กล่าวว่า การอ่านมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเอง
 เป็นการอ่านเพื่อทำให้ตัวผู้อ่านมีความรู้ ความคิด วิเคราะห์ญาณแล้วนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์
 เพื่อก่อให้เกิดความเจริญทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และความคิด การอ่านเพื่อพัฒนา
 ความเพลิดเพลิน การอ่านหนังสือควรอ่านตั้งแต่คำนำของหนังสือ เพื่อจะได้ทราบความคิด
 ความรู้สึก และจุดมุ่งหมายของผู้เขียน การอ่านหนังสือพิมพ์มักจะอ่านเพียงพาดหัวข่าวและ
 บรรณานำข่าวที่น่าสนใจ และถ้าสำคัญจึงอ่านเนื้อหาข่าวโดยละเอียด การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง
 ควรหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอจะทำให้อ่านได้เร็วและจับใจความได้ดี การอ่านเพื่อพัฒนาตนเองใน
 ความรู้ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม การอ่าน
 เพื่อพัฒนาตนเองในด้านอารมณ์เป็นการอ่านที่เปลี่ยนแปลงปรับปรุงความรู้สึกจากความ
 หยาดกระด้างให้ประณีตสุขุมขึ้น สามารถควบคุมอารมณ์รุนแรงได้ และมีความอ่อนไหวรู้สึก

ต่อสิ่งมากระทบทั้งในด้านที่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจ การอ่านเพื่อพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรม เป็นการอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิดและอารมณ์อันช่วยขัดเกลาจิตใจให้ประณีตยิ่งขึ้นเกิด วิจารณ์ญาณ เกิดสติปัญญา พิจารณาได้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร อะไรไม่ควร

สรุปได้ว่า การอ่านของแต่ละคนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเองในการศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติม เพื่อสนองความต้องการ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และอ่านเพื่อให้ความรู้เท่าทัน ต่อเหตุการณ์และการดำรงชีวิตในปัจจุบัน สำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านกลุ่มนี้ ที่ผู้ศึกษาสอนนี้ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถอ่านคำที่จำนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาการอ่านขั้นที่สูงขึ้นไป

การสอนอ่าน

การที่ครูจะสอนให้เด็กอ่านได้ดี และมีคุณภาพ มีนักวิชาการได้ให้ความรู้และ หลักการ เกี่ยวกับการสอนอ่านไว้ ดังนี้

ดาร์ณี อุทัยรัตนกิจ (2538, หน้า 33) กล่าวว่า จากสภาพปัญหา ลักษณะความบกพร่อง ในด้านการอ่านของเด็ก การสร้างหลักสูตรเฉพาะให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก จึงเป็นสิ่ง ที่ควรกระทำ การปรับโปรแกรมการอ่านในชีวิตประจำวันของเด็กทำได้โดยครูคอยให้กำลังใจ ไปจนถึงการปรับวิธีการสอน ใช้เทคนิควิธีการสอนอ่านที่เหมาะสมกับแบบการคิดหรือแบบ การเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

บันลือ พฤษะวัน (2538, หน้า 12 - 17) ได้กล่าวไว้ว่า ในการสอนอ่านจะต้องศึกษา และทำความเข้าใจมิติหรือขอบข่ายในการสอนอ่าน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเรียน การสอน เช่น ต้องเข้าใจถึงธรรมชาติที่มาของตัวอักษร ที่มาของวิธีสอนและวิธีเรียนอ่านของเด็กเพื่อ นำมาวิเคราะห์ว่าควรจะสอนอ่านด้วยวิธีใดจึงจะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบสำคัญในการสอนภาษาหรือการอ่าน มีดังนี้

1. ประวัติการคิดตัวอักษร หรือมิติเกี่ยวกับธรรมชาติที่มาของตัวอักษร

1.1 เริ่มแรกนั้น เมื่อมนุษย์ได้มีภาษาพูดขึ้นใช้แล้วต้องการจะบันทึกสิ่งที่ จะ สื่อความหมายนั้น มนุษย์ได้ใช้ภาพในการสื่อ ที่เรียกว่า Pictograph ดังจะเห็นได้จากภาษาจีน ที่ใช้พู่กันจีนในการเขียนภาพจนกลายเป็นตัวหนังสือ

1.2 มนุษย์ใช้ความหมายของภาพในการสื่อ (Ideograph) เนื่องจากภาพที่ใช้สื่อ โดยตรงนั้นใช้ได้ในช่วงจำกัด มนุษย์จึงใช้ความหมายของภาพในการสื่อ ยุคนี้จึงใช้แปลความหมาย ของภาพเข้าช่วยในการอ่าน ทั้งภาพและความหมายของภาพนี้ สามารถใช้สื่อความหมายได้ดี พอสมควร ดังจะเห็นปรากฏตามผนังโบสถ์ วิหาร ซึ่งใช้แทนตัวหนังสือได้ หรือบางทีก็ใช้ ตัวหนังสืออธิบายประกอบเพื่อความกระจ่างได้มากขึ้น

1.3 มนุษย์ใช้เสียงของภาพในการสื่อ จากความต้องการที่มนุษย์ต้องการหาทางที่จะสื่อความหมายโดยการบันทึกให้ได้กว้างขึ้น มนุษย์จึงได้ใช้เสียงของภาพ โดยการอ่านภาพเป็นประโยค เมื่อฟังแล้วเกิดความเข้าใจได้เช่นกัน

2. วิธีสอนอ่าน แบบอ่านเป็นคำเป็นประโยค (Basal Readers 'Approach) มุ่งให้อ่านเฉพาะคำหรือเรื่องราวที่มีความหมาย โดยมีภาพเป็นเครื่องล่อใจ ภาพช่วยในการอ่าน ภาพเป็นแนว (Cue) ช่วยบอกเรื่อง เป็นที่สนใจให้เด็กอยากอ่าน การอ่านเป็นการอ่านแบบเป็นคำ เป็นประโยค ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาในการสอนอ่านตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory) ที่ว่า การเรียนรู้เป็นส่วนรวม คือ อ่านเป็นคำ ๆ เป็นประโยค แล้วจึงแยกสะกดตัวผสมคำ ฝึกอ่านภายหลังซึ่งมีส่วนสอดคล้องสนองความต้องการ ความสนใจ และทันใจของผู้เรียน (รู้เรื่องหรือความหมายได้ทันอกทันใจ) ทำให้เด็กอยากอ่านทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

- 2.1 บทเรียนอ่านมีภาพช่วยเป็นเครื่องล่อใจให้อ่าน
- 2.2 ลักษณะของบทอ่านเป็นเรื่องราวน่าสนใจสำหรับเด็ก
- 2.3 คำที่เด็กอ่านควรเป็นคำที่เด็กคุ้นเคย หรือมีประสบการณ์ในการพูดของเด็กมาก่อน เมื่อเด็กอ่านคำเหล่านั้นเขาจะเข้าใจดี เพราะเคยใช้พูดมาก่อน
- 2.4 แต่ละบทอ่านใช้คำน้อยคำ มีการซ้ำคำ ช่วยให้จำแม่น ใช้เป็นตัวนำในการแจกลูกได้ดี นั่นคือ มีคำแม่บท (Key word)
- 2.5 การดำเนินเรื่องรวดเร็วสอดคล้องกับช่วงความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กกระตือรือร้นที่จะอ่าน ไม่ต้องใช้เวลานาน (ถ้านานเกินช่วงความสนใจ 10 - 15 นาที เด็กจะเริ่มเบื่อที่จะฝึกอ่าน) โดยเฉพาะเด็กที่เริ่มเรียน

3. วิธีเรียนอ่านของเด็ก แฟรงค์ แมรี่ และลอเรนซ์ (Frank Mary Lawrence ; อ้างอิงในหนังสือ พลุกะวัน, หน้า 14) ได้ทำการค้นคว้าและพบว่าเด็กเรียนได้ 3 ทางด้วยกัน คือ

3.1 เด็กเรียนอ่านทางตา เด็กใช้สายตาอ่านภาพที่สัมพันธ์กับคำหรืออ่านบัตรคำประกอบภาพ พอรู้จักเรียกชื่อภาพนั้นเขาก็อ่านคำได้ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีอ่านที่ง่ายที่สุด บัตรประโยคประกอบภาพก็อ่านกิริยาอาการของภาพ แล้วพูดเป็นประโยคตามที่เห็นภาพนั้น ๆ อ่านภาพบอกเรื่องแล้วฝึกอ่านคำได้ ภาพเป็นหัวใจสำคัญที่เด็กใช้ช่วยในการอ่าน แบบเรียนที่ดี หนังสือสำหรับเด็กที่ดี สื่อการเรียนที่ดี น่าจะใช้ประโยชน์จากภาพ นำมาช่วยในการอ่านให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะส่งเสริม ให้เด็กประสบความสำเร็จในการอ่านแต่ต้น เด็กจะได้มีกำลังใจในการอ่านมากขึ้น เมื่อเด็กมีกำลังใจและสนใจในการอ่านแล้วย่อมนำไปฝึกอ่านหนังสือได้ดี

3.2 เด็กเรียนอ่านทางหู ใช้หูวิเคราะห์เสียงและผสมเสียงอ่านเป็นคำ ๆ การอ่านลักษณะนี้ เด็กจะใช้เสียงพาไป (Sound Bending) มาช่วยในการอ่าน และการอ่านแบบนี้บางที

เด็กเกือบไม่ใช้สายตาช่วยในการอ่านเลย (ถ้าอ่านเป็นกลุ่ม) ถ้าสังเกตเด็กอ่านบทแจกลูกแม่ ก.กา หรือคำที่มีตัวสะกดด้วย เด็กก็สามารถใช้เสียงพาไป เช่น จาน จอ อา จา จานอ- จาน พอ หัวหน้าออกเสียงตัว งอ เด็กสามารถไล่สะกดได้ทันที เพราะได้แนวจากโครงสร้างของคำที่อ่านมาแล้วช่วยการอ่านนั่นก็คือ การไล่สะกดคำอ่านโดยใช้เสียงพาไป การเรียนอ่านด้วยหูของเด็กจึงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติที่มาของภาษา (ตัวอักษร) ที่ใช้เสียงของภาพในการสื่อ

3.3 เด็กเรียนอ่านโดยการจำรูปคำโครงสร้างและรูปคำของตัวอักษรที่มีความหมายเด่น และได้อ่านซ้ำๆ บ่อยครั้งก็จะจำได้ดี เพราะนี่ก็ภาพออกได้เด่นชัด ความหมายของภาพที่เด็กแปลจากคำอ่าน จะมีความสัมพันธ์กับคำที่จำได้ การจำรูปคำจึงเป็นการเรียนอ่านทางสมอง โดยสมองจะระลึกภาพได้จากการเข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ เช่น เด็กอ่านคำว่า ชักข์ แล้วระลึกถึงรูปชักข์ได้ดี เพราะเคยเห็นภาพชักข์จากโทรทัศน์ หรือหน้าประตูโบสถ์วิหาร หรือโขน คำว่า ชักข์ สัตว์ และสัตว์ เด็กย่อมจำคำแรกได้ดีกว่า เพราะความหมายเด่นกว่าคำอื่น

การที่เด็กเรียนอ่านโดยวิธีจำรูปคำ ต้องเป็นคำที่เด็กระลึกถึงความหมายเป็นภาพได้ ภาพที่ระลึกได้จึงเป็นภาพแห่งความหมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ที่มาของตัวอักษรที่ใช้ ความหมายของภาพในการสื่อ หรือแปลความหมายของคำที่จำได้นั้นเป็นภาพ และในทำนองเดียวกัน การจะเล่าเรื่องราว เด็กก็จะต้องระลึกถึงภาพแห่งประสบการณ์ได้ก่อน ความหมายของภาพแห่งประสบการณ์ที่ระลึกได้ก่อนเหล่านี้ เป็นทางนำที่จะให้ครูสร้างเป็นแผนภูมิประสบการณ์ใช้ในการสอนอ่านโดยใช้แผนภูมิประสบการณ์

บันลือ พลุกยะวัน (2538, หน้า 3) กล่าวว่า การที่เด็กอ่านได้โดยการอ่านเป็นคำ มีภาพประกอบในการช่วยอ่าน เด็กได้ฝึกอ่านคำประกอบภาพ เป็นการเสริมแรงให้เด็กสนใจทำท่ายให้อ่าน ให้ผู้เรียนเห็นว่าอ่านนั้นง่าย

ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

ศรียา นิยมธรรม (2541, หน้า 42) กล่าวถึงลักษณะเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ดังนี้

1. ขมวดคิ้ว นิ่งหน้าเวลาอ่าน
2. หลงบรรทัด
3. อ่านสลับคำ อ่านข้ามคำ
4. อ่านสลับตัวอักษร
5. การอ่านช้า การอ่านถอยหลัง
6. อ่านออกเสียงไม่ชัด
7. จับใจความของเรื่องที่อ่านหรือลำดับเรื่องที่อ่านไม่ได้

8. จำใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้

9. เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้

การสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2545, หน้า 17 - 21) ได้ให้คำแนะนำ และกลวิธีที่ช่วยแก้ปัญหา การอ่านของเด็กในกรณีอ่านไม่ออก อ่านแล้วไม่เข้าใจ ดังนี้

1. เล่นเกมเกี่ยวกับคำ (Play Word Games)
2. การอ่านออกเสียงทุกวัน (Read Aloud Everyday)
3. ทำเรื่องอ่านให้เป็นที่บันเทิง (Model Reading as Enjoyable)
4. นำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านมาใช้ประโยชน์ (Put Learning to use)

กลวิธีสำหรับการสอนเด็กให้อ่านออก (Decoding)

1. สอนให้เด็กรู้จักเสียงของคำ (Build Awareness of Sounds) เล่นเกมคำ สัมผัสเสียงสระเดียวกัน เช่น กิน บิน ดิน เพื่อให้เด็กได้ออกเสียงคำต่างๆ ใช้วิธีให้ออกเสียง คำที่พ้องเสียง
2. เกมฟังเสียงตัวอักษร (Play Listening Games for Letter Sound Correspondence) พูดยุทธวิธีแล้วให้เด็กปรบมือเมื่อได้ยินเสียงตัวอักษรนั้น ๆ
3. เน้นคำให้มองเห็นชัด (Reinforce Sight Words) ใช้บัตรคำที่มีสีสันเพื่อเน้น คำที่ต้องการสอนให้เด็กเห็นอย่างชัดเจน
4. เรียนรู้คำก่อนอ่าน (Preview Words) เรียกร้องความสนใจของเด็กออกเสียง คำยากนั้นๆ ก่อนที่จะไปอ่านรวมกับข้อความอื่น
5. เกมแยกและรวมคำ (Play Listening Games for Blending and Segmenting Sounds) ให้เด็กออกเสียงคำที่ละพยางค์แยกกันก่อน แล้วค่อยออกเสียงต่อกันภายหลัง เช่น โรง - เรียน = โรงเรียน หรือเมื่อเด็กได้ยินคำรวมแล้วเด็กแยกคำเอง เช่น รถยนต์ = รถ - ยนต์ การออกเสียงตามพยางค์ของคำอาจใช้การปรบมือเป็นจังหวะตามพยางค์ไปด้วยก็จะช่วยให้เด็ก เรียนรู้หน่วยเสียงได้ชัดเจนมากขึ้น
6. เกมออกเสียงไม่ครบ (Play Missing Sound Games) สอนให้เด็กออกเสียงคำ ที่สมบูรณ์ก่อนแล้วผู้สอนออกเสียงใหม่แต่บางพยางค์ แล้วให้เด็กเติมเสียงที่ขาดหายไป เป็นเกม ที่ใช้ได้ทั้งเด็กระดับก่อนวัยเรียน และในระดับประถมศึกษาตอนต้น
7. รวมหลายวิธี (Involve Several Pathways) อ่านออกเสียงดัง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ให้เด็กได้ยินและสังเกตคำไปด้วย บันทึกเทปให้เด็กฟังและอ่านไปพร้อม ๆ กันร้องเพลงที่มีคำ ที่เด็กกำลังเรียนอยู่หรืออ่านคำในเพลงที่เด็กชอบ

8. ใช้คำเข้าพวกเดียวกัน (Using Word Families) ให้เด็กฟังและอ่านไปพร้อมกัน ร้องเพลงที่มีคำที่เด็กกำลังเรียนอยู่หรืออ่านคำในเพลงที่เด็กชอบ

9. เขียนคำเข้าพวกเดียวกัน (Write using word families) กระตุ้นให้เด็กนำคำที่เป็นพวกเดียวกันมาเขียนเรื่องราวหรือแต่งเป็นกลอนง่าย ๆ เด็กอาจขีดเส้นใต้หรือระบายสีเน้นอักษร หรือคำที่นำมาใช้นั้น ๆ เพื่อเป็นการย้ำให้เห็นหรือเรียนรู้มากขึ้น

10. สอนกฎการอ่าน (Teach Rules) เด็กบางคนอาจเรียนรู้การอ่านคำจากกฎการอ่านหรือหลักการประสมเสียงสระ เช่น ม อ้อ มีอ เป็นต้น เมื่อเด็กพบคำที่สะกดด้วยสระนั้น เด็กก็จะอ่านออก

11. ส่งเสริมความสามารถในการอ่าน (Foster Decoding Abilities) หาโอกาสส่งเสริมให้เด็กอ่านให้คล่องในสิ่งที่มีความหมายหรือเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ โดยยึดเด็กเป็นสำคัญ ไม่ใช่ยึดการอ่านออกเสียงเป็นสำคัญ

จากทฤษฎีและหลักการข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการที่จะสอนอ่านให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์นั้นจะต้องศึกษาและเข้าใจในธรรมชาติของภาษา ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และหลักการวิธีการสอนให้สอดคล้องกัน การจะเลือกใช้วิธีการสอนแบบใด จึงขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา ความบกพร่อง จุดที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาในตัวเด็ก เพราะวิธีการสอนในแต่ละวิธีจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามระดับการเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของการสอน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน ที่มีปัญหาในการอ่านคำที่สะกดไม่ตรงมาตรา แม่กบ แม่กน แม่กค แม่กด

ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม เพราะวิธีนี้ช่วยให้เด็กเรียนรู้การอ่านได้ดี มีรูปภาพ ที่ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และช่วยให้เด็กจำคำได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

ความสำคัญของการเขียนคำ

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ดังนี้สมบูรณ์ ทินกร (อ้างถึง Dale and Others, 1971) ได้กล่าวถึงความสำคัญสะกดคำไว้ว่า

1. การสะกดคำผิด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำผิดไปด้วย
2. การสะกดคำถูกต้อง จำเป็นที่จะต้องแยกความหมายของคำแต่ละคำได้
3. นักเรียนที่รู้จักสะกดคำ สามารถที่จะหาคำในพจนานุกรม ได้รวดเร็ว
4. การรู้จักสะกดคำ ถือเป็นความสามารถ เป็นการศึกษาและทำให้อ่านหนังสือได้

5. ความบกพร่องในการสะกดคำ ทำให้เสียเวลาทั้งครูและนักเรียนในการเรียนการสอน
6. ผู้ที่มีความบกพร่องในการสะกดคำ ทำให้หมดโอกาสที่จะใช้คำเพื่อเน้นความหมายในข้อเขียนของตนได้

กำชัย ทองหล่อ (2509, หน้า 190) ได้กล่าวว่า ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงพูด เพราะฉะนั้น การเขียนคำจึงนับเป็นความสำคัญส่วนหนึ่งของการใช้ภาษา การเขียนสะกดคำผิด ความหมายก็จะแปรเปลี่ยนไปหรืออาจจะไม่มีความหมายเลยก็ได้ ซึ่งในเรื่องนี้

วรรณิ โสมประยูร (2537, หน้า 503) ได้กล่าวไว้ว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเขียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กจะต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อนที่จะสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำผิดเสมอจะไม่สามารถแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเอง ดังนั้นการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนเป็นอย่างยิ่ง เด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเสียตั้งแต่เมื่อเริ่มเรียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และช่วยให้เด็กใช้คำต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง กว้างขวาง ครูจึงต้องฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกระดับชั้น เพราะไม่ว่าเด็กจะเรียนวิชาใด ในสาขาใด เด็กต้องเรียนอ่านคำหรือประโยคที่มีในหนังสือเรียนที่ใช้เรียนให้ได้ และเมื่ออ่านออกแล้วก็ต้องเขียนได้ด้วยการสะกดคำเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนภาษา ถ้าเด็กอ่านออกเขียนได้ สะกดคำถูกต้อง เด็กจะสามารถนำประโยชน์จากการเรียน ไปใช้กับวิชาอื่นๆ ได้ดี (ประยุทธ วัชรดิษฐ์, 2516, หน้า 20)

วรรณิ โสมประยูร (2537, หน้า 18) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนว่า การเขียนคำเป็นรากฐานสำคัญของการเขียน ซึ่งผู้เขียนจำเป็นต้องรู้หลักต่าง ๆ เพื่อช่วยให้สามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง และทำให้การสื่อความหมายมีประสิทธิภาพ

สมชาย หอมยก (2542, หน้า 29) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ ดังนี้

1. การเขียนทำให้เกิดความหมายชัดเจน เป็นหลักฐานในการศึกษาค้นคว้าและอ้างอิงได้
2. การเขียนเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมของชนชาติ เช่น ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง เป็นต้น
3. การเขียนเป็นการสร้างความบันเทิง ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นการสะท้อนความคิดและความรู้สึกนึกคิดให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม
4. เป็นพื้นฐานในการสร้างสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม
5. การเขียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อทุกอาชีพ

ดังนั้น การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากจะมีผลดีต่อการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านแล้ว ยังมีผลต่อการประเมินคุณค่าของผู้อ่านที่มีต่อผู้เขียน

ด้วย เนื่องจากการเขียนสะกดคำนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการเขียน ผู้เขียนที่ดีต้องมีความประณีตและรับผิดชอบในงานเขียนของตน โดยการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตามอักขรวิธี นักเรียนสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเขียนสะกดคำไปใช้ได้กับทุกวิชา และในชีวิตประจำวันคือใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ถ้าเขียนสะกดคำผิด ผู้อ่านไม่เข้าใจข้อความอาจตีความหมายผิดจึงไม่สามารถสื่อสารได้

สรุปได้ว่า การเขียนมีความสำคัญ และมีประโยชน์ในชีวิตประจำวันมากทั้งต่อบุคคลและสังคม การเขียนคำให้ถูกต้องนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าเขียนสะกดคำผิดจะให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ทำให้สื่อสารไม่ตรงความหมาย ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้หลักการเขียนคำที่ถูกต้องเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้ฝึกเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง

ความหมายของการเขียนคำ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) มีเนื้อหาในการเขียนสะกดคำเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ซึ่งนักเรียนจะต้องได้รับการฝึกให้สามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง เร็ววดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักการศึกษาได้กล่าวถึง ความหมายการเขียนสะกดคำไว้ดังนี้

ชิน โปธ้ออน (2526, หน้า 10) ได้ให้ความหมายการเขียนสะกดคำ ไว้ว่า “การเขียนสะกดคำหมายถึง ความหมายของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่สามารถเขียนสะกดคำใดคำหนึ่ง โคนเรียง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ได้ถูกต้อง ตามที่ควรจะอยู่

อรพรรณ ธิญญาภาพ (2529, หน้า 14) ได้อธิบายว่า การเขียนสะกดคำเป็นการฝึกทักษะการเขียนให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแก่ผู้เรียนและจะต้องให้ผู้เรียนเขียนใจกระบวนการผสมคำ รู้หลักเกณฑ์ที่จะเรียบเรียงอักษรในคำหนึ่ง ๆ ให้ได้ความหมายที่ต้องการเพื่อจะนำประโยชน์ไปใช้ในการสื่อสาร

สภาวดี เพ็งศรี โคตร (2539, หน้า 14) สรุปการเขียนสะกดคำได้ว่า “การเขียนสะกดคำหมายถึงการเขียนโดยเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด เป็นคำได้อย่างถูกต้องหลักเกณฑ์และถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 เพื่อให้สามารถออกเสียงได้อย่างชัดเจนและสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

อรทัย นุตรดิษฐ์ (2540, หน้า 10) สรุปการเขียนสะกดคำไว้ว่า “การเขียนสะกดคำหมายถึงการเขียนคำคำหนึ่งคำใดอันประกอบด้วย พยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และตัวการันต์ ได้ถูกต้อง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525”

เปรมจิต ศรีสงคราม (2543, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนหมายถึง การบันทึกความรู้ ความคิด เรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้พบ ได้อ่าน เพื่อเป็นหลักฐานเพื่อให้ง่ายได้

สนิท ตั้งทวี (2538, หน้า 125) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกที่มีอยู่ในใจออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยใช้วิธีสัญลักษณ์ที่เรียกว่า ตัวอักษร เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเจตนาของผู้เขียน ผู้อ่านจะสามารถรับรู้ความในใจของผู้เขียนได้ดีหรือไม่ ก็อยู่ที่ว่าผู้เขียนมีทักษะในด้านการใช้ภาษาเขียนได้ดีเพียงไร รวมถึงการเขียนข้อความโดยการเรียบเรียงคำให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทยและการเลือกใช้สำนวนอย่างถูกต้อง

เครือวัลย์ ชรสวรรณ (2541, หน้า 7) ให้ความหมาย การเขียนคำ หมายถึง การเขียนโดยใช้พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดการันต์ เรียบเรียง เป็นคำให้ถูกต้อง และมีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525

ปราณี สมณา (2540, หน้า 4) ได้ให้ความเห็นว่า การสะกดคำ หมายถึง การสอนให้นักเรียนรู้จักกฎเกณฑ์การเรียงลำดับอักษรหรือการเรียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา เพื่อจะได้ออกเสียงชัดเจน เขียนคำได้ถูกต้องและมีความหมาย สามารถใช้สื่อสารกันได้

จากความหมายการเขียนสะกดคำที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำหมายถึง การเขียนตามหลักเกณฑ์ได้อย่างถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 โดยเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและตัวการันต์ ตามลำดับเพื่อให้สามารถออกเสียงได้อย่างชัดเจนและสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ความหมายของการเขียนคำ คือ การถ่ายทอดความคิดโดยใช้สัญลักษณ์ตัวอักษรถูกต้องตรงตามหลักภาษาและความนิยมในการใช้ภาษา โดยผ่านกระบวนการในการรวบรวมเรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสื่อความให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน

ปัญหาการเขียนคำ

ปัจจุบันนี้นักเรียนเขียนสะกดคำผิดกันมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ มีผู้กล่าวถึงสาเหตุไว้ดังนี้

ยุคดี พูลเวชประชาสุข (2525, หน้า 1) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความยุ่งยากในการเขียนสะกดคำ คือ “ธรรมชาติของภาษาไทย มีพยัญชนะถึง 44 ตัว แต่มีเสียงเพียง 21 เสียง ทำให้คำในภาษาไทยมีคำซ้ำกันมากและมีความหมายต่างกัน ซึ่งหากขาดการสังเกตและหลักเกณฑ์ในการจดจำแล้วก็มีโอกาสเขียนสะกดคำผิดมาก”

ดุยฎีพร ชำนิโรคศาสนต์ (2527, หน้า 45) ได้เสนอความคิดว่า “ข้อบกพร่องในการใช้ภาษา อาจเกิดจากการใช้คำผิดความหมาย ซึ่งอาจเกิดจากการที่มีคำที่มีรูปและเสียงหรือความหมายใกล้เคียงกัน หรืออาจเกิดจากการที่ผู้ใช้ภาษาไม่รู้จักความหมายหรือความหมายแฝงของคำ จึงทำให้เขียนสะกดคำผิด”

รุจี สุขเสมอ (2526, หน้า 96) พบว่า การสอนของครูมีผลต่อความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียน เช่น

1. ครูฝึกทักษะในการเขียนสะกดคำแก่นักเรียน โดยการเขียนตามคำบอก และการแก้ไขคำที่เขียนผิดซ้ำๆกันเท่านั้น
2. ครูแก้ไขหรือชี้แจงข้อบกพร่องในการเขียนสะกดคำผิดให้กับนักเรียนน้อยเกินไป
3. ครูสอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ให้มีความสัมพันธ์กันไม่เพียงพอ
4. หลักสูตรกำหนดให้นักเรียนเรียนหลักภาษาในแง่ของการนำไปใช้จึงทำให้ไม่มีเนื้อหาของหลักภาษาโดยตรง ครูอาจเข้าใจผิดว่าไม่จำเป็นต้องสอนหลักภาษา
5. ครูบางคนสอนสะกดคำไม่ถูกวิธี รวมทั้งไม่มีแบบฝึกหัดสะกดคำสำหรับฝึกโดยเฉพาะ
6. ครูบางคนไม่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน
 - วรรณี โสมประยูร (2537, หน้า 151 - 153) กล่าวถึงปัญหาทางการเขียนไว้ ดังนี้
 1. การเขียนอักษรไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่เขียนหัวหรือเขียนหนังสือหัวบอด สัดส่วนตัวอักษรผิดไปจากที่เป็นจริง เขียนตัวอักษรผิดขนาด เขียนตัวอักษรที่คล้ายกันให้เหมือนกัน หรือเขียนลักษณะผิดตัวอักษร
 2. การวางเครื่องหมายและสระที่ผิด
 3. เขียนตัวหนังสือเลินทาง ทำให้เข้าใจไขว้เขวไปจากเดิม
 4. เขียนผิดลักษณะตัวอักษร คือเขียนรูปตัวอักษรไทยผิด
 5. เขียนผิดลักษณะการเขียนภาษาไทย ลักษณะการเขียนภาษาไทยเป็นการเขียนเป็นตัว ๆ หรือคำ ๆ และมีกรวรรคตอน ไม่ติดกันเป็นพืดแบบภาษาอังกฤษ เมื่อเขียนติดกันเป็นพืดจึงทำให้ผู้อ่านเดาไม่ออกว่าข้อความควรจะเป็นอย่างไร
 6. เขียนลายมือไม่สม่ำเสมอหรือเขียนไม่เป็นระเบียบ คือ เขียนขนาดตัวไม่เท่ากัน เขียนโย้มาข้างหน้า โย้ไปข้างหลัง ช่องไฟและวรรคตอนไม่เท่ากัน ทำให้อ่านยากและเข้าใจยากด้วย
 7. เขียนลายมือเล็กเกินไป ทำให้ตัวมีลักษณะหยุกหายไป ผู้อ่านจึงเพ่งสายตามาก อ่านแล้วปวดตา บางครั้งต้องเดา จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจงานที่เขียนผิด
 8. เขียนไม่สะอาดและไม่สวยงาม เพราะมีรอยชูดลบขีดฆ่าสกปรก บางครั้งลบไม่หมด ทำให้ตัวอักษรผิดไป นอกจากเขียนผิดดูไม่งามตาแล้วยังแสดงให้เห็นนิสัยการทำงานที่ไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อยของผู้เขียนอีกด้วย

9. เขียนโดยเครื่องเขียนสีจาก เช่น ดินสอหรือปากกาที่มีสีซีดจาง จนทำให้ส่วนของตัวอักษร มองเห็นไม่ชัด ทำให้อ่านยากบางครั้งอ่านผิด

10. ข้อบกพร่องในการเว้นวรรค

สรุปปัญหาดังกล่าว ล้วนมีผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียน ครูควรชี้แนะให้นักเรียนเห็นความสำคัญต้องการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง ตลอดจนคอยดูแลแก้ไขเมื่อนักเรียนเขียนสะกดคำผิดอย่างใกล้ชิดและข้อบกพร่องในการเขียนที่พบบ่อยคือ ปัญหาเกี่ยวกับลายมือ การเขียนตัวอักษรผิดลักษณะ การวางสระ วรรณยุกต์ไม่ถูกที่ การเขียนย่อหน้าหรือหลัง ความไม่เหมาะสมในการเว้นช่องไฟ หรือวรรคตอน ความสับสนที่เกิดจากการขาด ขาด ขาด ขณะเขียน การเขียนขาดประสิทธิภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการเขียนคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันมักจะเขียนตามเสียงอ่าน เขียนตกหล่น เขียนผิดเป็นประจำ

การสอนเขียนคำ

การเขียนเป็นพฤติกรรมด้านการสื่อสาร ซึ่งจะถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้ที่ต่าง ๆ ออกมาโดยการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจ เพราะฉะนั้นการเขียนหนังสือจึงต้องใช้กลไกมากมายทั้งทางสมอง การควบคุมกล้ามเนื้ออวัยวะที่ใช้ในการเขียน การสอนเขียนแก่นักเรียนมุ่งหวังให้นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องตามอักขรวิธี เขียนได้รวดเร็ว จัดลำดับความคิด และใช้ภาษาเขียนในชีวิตประจำวันได้

อรพรรณ มิญญูภาพ (2529, หน้า 12) ให้ความหมายของการสอนเขียนสะกดคำไว้ว่า “การสอนเขียนสะกดคำ เป็นการฝึกทักษะการเขียนให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแก่ผู้เรียน และจะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจ กระบวนการประสมคำ รู้หลักเกณฑ์ที่จะเรียนเรียงตัวอักษรในคำหนึ่งๆ ให้ได้ความหมายที่ต้องการเพื่อนำประโยชน์ไปใช้ในการสื่อสาร”

วรรณ เจริญนิม (2531, หน้า 12) ได้กล่าวถึงการสอนเขียนสะกดคำว่า “การสอนเขียนสะกดคำเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักหลักเกณฑ์ในการเรียงลำดับตั้งอักษร สระ วรรณยุกต์ ประสมคำให้ถูกต้องและได้ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 และสื่อความหมายกันได้”

อรทัย นุตรดิษฐ์ (2540, หน้า 14) ได้สรุปความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า “การสอนเขียนสะกดคำหมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะให้ผู้เรียนสามารถเขียนสะกดคำโดยเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ตัวการันต์ ประสมเป็นคำที่มีความหมายได้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525”

สุจริต เพียรชอบ และ สายใย อินทรมพริย (2538, หน้า 120 – 121) ได้เสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องของการสะกดคำไว้ดังนี้

1. ทำบัญชีคำยากแจกให้นักเรียนได้ศึกษา แต่ละสัปดาห์นำคำเหล่านี้มาให้ นักเรียนเขียนเป็นคำ ๆ แล้วให้ตรวจคำตอบเองหรือแลกเปลี่ยนตรวจก็ได้
2. ให้นักเรียนแต่งประโยค ซึ่งประกอบด้วยคำที่มักเขียนผิด แล้วให้นักเรียนบอกให้เพื่อนเขียนตาม จากนั้นก็บอกคำเฉลยที่ถูกต้อง
3. แบ่งหมู่ให้นักเรียนเพื่อแข่งขันเขียนคำ หรือข้อความที่ยาก
4. แจกบัญชีคำที่เขียนผิดถูกปนกัน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ถูก – ผิด หน้าคำนั้น
5. นำคำยากมาแต่งเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกตอบ แล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูกหน้าคำตอบที่ถูกต้อง
6. กำหนดให้นักเรียนทำบัญชีคำยากเรียงตามลำดับตัวอักษร
7. แจกข้อความสั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยคำยากที่เขียนถูกและผิดปนกัน ให้นักเรียนหาคำที่สะกดผิดแล้วแก้ไขให้ถูกต้อง

นิภา แก้วประทีป (2546, หน้า 12) ได้เสนอแนะลำดับขั้นตอนการสอนสะกดคำไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความหมายและการออกเสียง ครูต้องให้เด็กเข้าใจความหมายของคำ มองดูคำพร้อมกับออกเสียงคำนั้น ๆ และสามารถที่จะพูดออกมาเป็นคำ ให้เป็นประโยค โดยใช้คำนั้นให้ถูกต้องด้วย

ขั้นที่ 2 การมองเห็นรูปคำ ในขั้นนี้ครูต้องให้เด็กเห็นรูปคำที่สะกด และเห็นส่วนประกอบต่าง ๆ ให้เด็กแยกคำนั้นออกเป็นพยางค์ ๆ ออกเสียงคำนั้นเป็นพยางค์ได้แล้วสะกดเป็นคำอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การระลึกถึงคำ ให้มองดูทั้งคำแล้วสะกด โดยไม่ต้องมองคำนั้น ๆ เสร็จแล้วลองตรวจดูว่าการสะกดคำของตนเองถูกต้องหรือไม่ หากสะกดผิดให้กลับไปทำขั้นที่ 1, 2 และ 3 ใหม่อีกครั้ง

ขั้นที่ 4 การเขียนคำ ในขั้นนี้เด็กจะฝึกหัดเขียนคำได้ถูกต้อง ตรวจสอบการเขียน และการสะกดให้ถูกต้องเรียบร้อย

ขั้นที่ 5 การทบทวน ให้เด็กเขียนคำนั้น โดยไม่ต้องดูแบบ หากเขียนถูกต้อง 3 ครั้ง แสดงว่าเด็กรู้จักคำนั้นแล้ว ในขั้นนี้ถ้าจะให้เด็กจดจำได้แม่นยำยิ่งขึ้นควรให้เด็กลองนำไปใช้ เช่น ใช้ในการเขียนประโยค เขียนเรียงความ เขียนจดหมาย เป็นต้น

นอกจากนี้ เครื่องวัด ชรัสวารณ (2541, หน้า 11) ได้เสนอแนะวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำถูกต้อง และมีผลสัมฤทธิ์สูง ดังต่อไปนี้

1. วิธีสอนที่ครูออกเสียงได้ถูกต้องและมีแบบการสะกดคำที่แน่นอน
2. วิธีสอนที่ต้องฝึกทักษะการเขียนคำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการฝึกเป็น

รายบุคคล

3. วิธีสอนที่มีการกำหนดจุดประสงค์การสอนที่แน่นอน
4. วิธีสอนที่มีการทดสอบก่อนสอนและสอนก่อนทดสอบ
5. วิธีสอนที่ฝึกทักษะด้วยการเขียนแบบและทราบผลการเรียน
6. วิธีสอนแบบใช้การเรียงลำดับตัวอักษร
7. วิธีสอนโดยผู้เรียนอ่านและรู้ความหมายของคำและการผัน
8. วิธีสอนโดยการเลือกและจัดลำดับคำ ตลอดจนนำคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาเขียน

9. วิธีสอนที่มีกำหนดและวางแผนการสอนที่แน่นอน
10. วิธีสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีกระบวนการและขั้นตอน

ที่ถูกต้อง

11. วิธีสอน โดยใช้พจนานุกรมและมีการทบทวน
12. วิธีสอน โดยการสร้างแบบฝึกการอ่านและการเขียนแล้วนำไปสอนนักเรียน
13. วิธีสอน โดยการนำคำที่เป็นปัญหา มาสร้างเป็นแบบฝึกทักษะด้วยวิธีสัมพันธ์

ทักษะ

จากความหมายของการสอนเขียนสะกดคำที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การเขียนสะกด หมายถึง การฝึกทักษะการเขียนให้ถูกต้อง โดยให้นักเรียนรู้จักหลักเกณฑ์ในการเรียงลำดับตัวอักษร สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ตัวการันต์ ประสมคำให้ถูกต้องและให้ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 การเขียนคำที่ถูกต้องมีความสำคัญในการสื่อสารกัน ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง ในการสอนตามลำดับขั้นตอนสอนจากง่ายไปหายาก สอนจากสิ่งใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว ช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนในเรื่องการเขียนคำถูกต้องตามตัวสะกด สื่อความหมายได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เน้นการเขียนที่ถูกต้องโดยใช้เทคนิคหลากหลายช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่าง เช่น การใช้ภาพประกอบการเขียน ซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้กระทำซ้ำ ๆ จนเกิดความคงทนในการจำและเขียนคำได้ถูกต้อง

กิจกรรมการสอนเขียนสะกดคำ

การสะกดคำเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่จุดหมายของการเขียน ซึ่งต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด และการอ่านที่ดี การสะกดคำเพื่อการเขียนนั้น มีส่วนประกอบที่สำคัญคือ ความเข้าใจ ความหมายของคำและการอ่านที่ถูกต้องชัดเจนดังนั้นจึงมีนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งสังเกตเห็นความสำคัญของการสอนสะกดคำและได้เสนอแนะการสอนเขียนสะกดคำไว้ดังนี้

ประเทิน มหาพันธ์ (2519, หน้า 65) ได้เสนอลำดับขั้นการสอนเขียนสะกดคำดังนี้

ขั้นที่ 1 ความหมายและการออกเสียง ในขั้นนี้ครูจะต้องให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำ มองเห็นคำพร้อมออกเสียงคำนั้น และสามารถที่จะพูดเป็นประโยคได้โดยใช้คำเหล่านั้นอย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 2 การมองเห็นรูปคำ ครูต้องให้นักเรียนได้มองเห็นรูปคำและส่วนประกอบต่างๆของคำ แยกเป็นพยางค์ ออกเสียงคำนั้นเป็นพยางค์ แล้วสะกดเป็นคำอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การระลึกคำ คือ ให้มองดูคำนั้นแล้วให้สะกดโดยไม่ต้องดูตรวจทานดูว่าการสะกดคำนั้นถูกต้องหรือไม่ ถ้าสะกดผิดให้นักเรียนย้อนกลับไปเริ่มต้นในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 4 การเขียนคำนั้นให้ถูกต้องจากความจำ ใส่วรรณยุกต์ สระให้ถูกต้องแล้วตรวจดูว่าเขียนคำเหล่านั้นได้ถูกต้องชัดเจนหรือไม่

ขั้นที่ 5 การทบทวน ให้นักเรียนเขียนคำโดยไม่ต้องดูแบบ ถ้าเขียนถูกต้องถึง 3 ครั้ง แสดงว่านักเรียนรู้จักคำนั้นดีแล้ว และถ้าจะให้เขียนจำได้ดียิ่งขึ้นควรให้นักเรียนนำคำนั้นไปเขียนเป็นประโยคทันที อาจเขียนเป็นเรียงความหรือเขียนจดหมายก็ได้

โรจนา แสงรุ่งรวี (2531, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงการสอนเขียนสะกดคำว่า “การสอนเขียนสะกดคำอย่างมีศิลปะนั้น ครูต้องสอนไปตามลำดับขั้นตอนจากง่าย ๆ คือขั้นรู้จักคำโดยเห็นภาพรวมของคำนั้นเสียก่อนว่ามีลักษณะอย่างไรแล้วจึงค่อยสอนให้ยากในขั้นสะกดคำ จดจำคำนั้นว่าประกอบด้วยพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ อะไรบ้าง จากนั้นก็เขียนคำนั้นลงไป แล้วทบทวนหรือตรวจสอบความถูกต้องในการเขียนสะกดคำอีกครั้งหนึ่ง นานจากนั้นครูคอยช่วยเหลือให้นักเรียนที่เขียนสะกดคำไม่คล่องหรือเขียนช้ากว่าคนอื่นด้วย”

สภาวดี เฟิงศรีโคตร (2539, หน้า 25) ได้สรุปหลักการสอนเขียนสะกดคำไว้ว่า “การสอนให้นักเรียนสามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้องแม่นยำ ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำและหลักการสอนเขียนสะกดคำ ซึ่งพอจะสรุปวิธีการสอนเขียนสะกดคำภาษาไทยได้ดังนี้

1. ให้นักเรียนได้มองเห็นรูปคำว่ามีลักษณะอย่างไร ประกอบด้วย พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดอะไรบ้าง
2. ฝึกให้นักเรียนออกเสียงคำนั้นๆ ให้ชัดเจนเป็นคำ ๆ

3. ฝึกให้นักเรียนสะกดคำปากเปล่า โดยวิธีแจกลูกสะกดคำโดยออกเสียงดัง ๆ อย่างชัดเจน
4. สอนให้นักเรียนรู้และเข้าใจความหมายของคำนั้นๆ และยกตัวอย่างการใช้คำนั้น ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ
5. ฝึกให้ลงมือเขียนสะกดคำนั้น ๆ หลาย ๆ ครั้ง
6. ให้นักเรียนระลึกคำที่เขียน แล้วเขียนสะกดคำไม่ต้องดูแบบ
7. ตรวจสอบดูว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องให้กลับไปดูคำนั้นใหม่
8. ใช้คำที่เขียนนั้น นำมาแต่งประโยค โดยอาจแต่งด้วยปากเปล่าก็ได้
9. ทบทวนการเขียนอีกครั้งหนึ่ง โดยทำแบบฝึกทักษะ

สรุปได้ว่า วิธีการสอนเขียนสะกดคำ มีวิธีการสอนที่หลากหลาย ครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนหลายวิธีด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ซึ่งครูจะเป็นผู้พิจารณาจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสนใจ และสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายในการเรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำสูงขึ้น

แบบฝึกทักษะ

ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกหัดหรือแบบฝึก คือ สื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่ง ๆ เพื่อฝึกทักษะให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้นอย่างกว้างขวางมากขึ้น

สุพัทธ์ จันทร์แดง (2547, หน้า 26 - 27) กล่าวว่า นักเรียนจะเกิดทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมที่หลากหลายตลอดจนแบบฝึกที่ดีและเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งลักษณะของแบบฝึกจะต้องออกแบบโดยครูผู้สอน หรือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก โดยต้องมีเนื้อหาที่เหมาะสม คือ ทั้งให้ความรู้ และข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีสาระและเนื้อหาที่สัมพันธ์กับความเป็นจริงของผู้เรียน ต้องทันสมัย และเหมาะสมกับท้องถิ่นด้วย การมีเนื้อหาที่เหมาะสมต้องควบคู่ไปกับวิธีการ หรือกระบวนการที่เหมาะสมด้วย กล่าวคือ ข้อมูลมาจากกลุ่มนักเรียน การแก้ปัญหาคือ มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง ด้วยเนื้อหาที่เหมาะสม แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดี

เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้ การสร้างแบบฝึกทางภาษาเป็นการเสริมสร้าง
ความเข้าใจทางภาษาช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้ถูกต้อง

ดังนั้น แบบฝึกเสริมทักษะจึงเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการเรียนการสอน
เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งครูจะต้องให้นักเรียน ได้มีการฝึกหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนไปแล้ว
เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งนี้แบบฝึกทักษะที่ครูใช้ควรเป็นแบบฝึกทักษะที่ครูสร้างขึ้นเอง
เพราะครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน ย่อมจะรับรู้ปัญหาในการเรียนของนักเรียน ซึ่งถือว่าแบบฝึกทักษะ
นั้นเป็นสื่อในการเรียนการสอนที่ครูสามารถผลิตขึ้นใช้เองเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนคำของ
นักเรียนให้ดียิ่งขึ้นได้

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

รชนี ศรีไพรวรรณ (อ้างใน นิภา แก้วประทีป, 2546, หน้า 16) กล่าวถึงประโยชน์
ของแบบฝึกเสริมทักษะไว้ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงเนื้อหาวิธีสอน และกิจกรรมในแต่ละบทเรียน
4. ช่วยให้นักเรียน เรียนได้ดีตามความสามารถของตนเอง
5. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลงานของตนเองได้
6. ฝึกให้นักเรียนทำงานตามลำดับ โดยมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

กรรณิการ์ พวงเกษม (2540, หน้า 20) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกหัดที่มี
ต่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอน
ที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่จัดทำอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกหัดเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะ
การใช้ภาษาได้ดีขึ้น แต่ต้องอาศัยการส่งเสริมและเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถ
ทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถจะช่วยให้เด็ก
ประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำ ดังนี้

- 4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่เด็กได้เรียนรู้สิ่งนั้น ๆ
- 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
- 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องฝึก

5. แบบฝึกใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้หลังจากบทเรียนในแต่ละครั้ง

6. แบบฝึกที่จะทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นแนวทาง และทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป

7. การให้เด็กได้ทำแบบฝึก ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่น หรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันทั่วถึง

8. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือจะช่วยให้เด็กฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้วจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงาน และเวลาในการที่จะต้องจัดเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้มากขึ้น

10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มแน่นอน ต้องลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงกระดาษไขทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างเป็นระเบียบ

จากประโยชน์ของแบบฝึกที่กล่าวมา สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่ดีของครูทำให้ครูลดภาระการสอนลง ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ และเพิ่มความมั่นใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี การศึกษาในครั้งนี้ แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนแยกตาม เพื่อสะดวกในการนำมาใช้มีรูปแบบเหมือนกันซึ่งถ้ากลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการทำเล่มแรกแล้วก็สามารถฝึกทำเล่มต่อไปได้เพราะมีประสบการณ์ในการเรียนมาแล้วซึ่งเป็นการลดภาระของครูได้ดี

ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

ชูปทอง ปรามพาล (อ้างใน เครือวัลย์ ชรัสสุวรรณ, 2541, หน้า 15) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสร้างแบบฝึกที่ดีว่า ควรสร้างแบบฝึกหลาย ๆ แบบ โดยคำนึงถึงเนื้อหา ความยากง่าย และระยะเวลาในการฝึก นอกจากนั้นต้องฝึกทักษะการอ่านออกเสียงก่อนฝึกทักษะการเขียน และหลังจากนั้นจึงมีการฝึกรวมกันทั้งทักษะการอ่านและการเขียน

สายสุณี สกกุลแก้ว (2534, หน้า 34) ได้ทำการรวบรวมลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. สำนวนภาษาไทย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ

นริศรา คงทอง (2539, หน้า 38) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึก ดังนี้

1. ต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียน
2. คำนึงถึงหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กและลำดับขั้นของการเรียน
3. เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
4. ในแบบฝึกต้องประกอบด้วยคำชี้แจง และตั้งอย่างสั้น ๆ ที่ทำให้เข้าใจง่าย
5. ใช้เวลาเหมาะสม
6. มีหลายรูปแบบ

สมพร พูนพันธ์ (2541, หน้า 40) กล่าวถึงแบบฝึกที่ดี มีดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนแล้ว
2. เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย คำชี้แจงหรือคำสั่งต้อง

กะทัดรัด

4. ใช้เวลาเหมาะสม คือ ไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป เป็นที่น่าสนใจและท้าทาย

ความสามารถ

จากแนวความคิดที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปลักษณะของแบบฝึกที่ดี คือ ต้องใช้หลักจิตวิทยาแบบฝึกไม่ยากเกินไปหรือง่ายเกินไปต่อการทำความเข้าใจ เนื้อหาในแบบฝึกต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน แบบฝึกต้องมีหลายรูปแบบเพื่อกระตุ้นความสนใจ และควรเป็นแบบฝึกสั้น ๆ เหมาะกับช่วงความสนใจของแต่ละวัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดรูปแบบที่กระตุ้นความสนใจได้ดี มีภาพประกอบ มีสีสันสวยงาม เป็นแบบฝึกทักษะสั้น ๆ ที่เหมาะกับกลุ่มตัวอย่างที่มีสมาธิสั้น

หลักการสร้างแบบฝึกทักษะ

ในการจัดทำแบบฝึกนั้น ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กส่วนใหญ่ แล้วจัดทำแบบฝึกไว้ให้มากพอทั้งเด็กเก่งและเด็กอ่อน จะเลือกทำตามความสามารถ แบบฝึกนั้นควรชัดเจน มีความหมายต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การใช้หลักจิตวิทยาของเด็กและการเน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

เครือวัลย์ ชรสวรรณ (2541, หน้า 13) ได้สรุปแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกและการใช้แบบฝึก ดังนี้

1. การฝึกหัด การทำซ้ำ ช่วยสร้างความรู้ที่แม่นยำและคงทน
2. แรงจูงใจช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น
3. การเสริมแรงให้กำลังใจแก่นักเรียนจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ

และอยากทำงานนั้น ๆ อีก

4. ใช้กฎแห่งผล โดยให้นักเรียนทราบผลการทำงานของตน ดังนั้นแบบฝึกหัดที่สร้างจึงควรมีค่าเฉลี่ยให้นักเรียนตรวจคำตอบได้ทันทีที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

วิไลวรรณ อินทร์เชื้อ (2536, หน้า 22) กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึกไว้ว่า การสร้างแบบฝึกควรคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของนักเรียน ดังนั้น การสร้างแบบฝึกควรมีความมุ่งหมายที่แน่นอนว่าจะฝึกด้านใด มีการกำหนดเวลาที่เหมาะสม เนื้อหาในแบบฝึกไม่ยากเกินไป มีคำชี้แจงง่าย ๆ และสั้น ๆ และจะต้องมีรูปแบบที่น่าสนใจ

มะลิ อววิชัย (2540, หน้า 22) กล่าวถึงหลักการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

1. แบบฝึกต้องมีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกด้านใด
2. แบบฝึกมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา
3. แบบฝึกต้องเหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. มีความชัดเจนและมีความหมายต่อการนำไปใช้ในชีวิต

จากหลักการสร้างแบบฝึก สรุปได้ว่า การสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องกับหลักจิตวิทยา พัฒนาการของเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรมีจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบฝึกว่าต้องการฝึกทักษะด้านใด ควรกำหนดเวลาในการทำแบบฝึก การปฏิบัติไปตามขั้นตอนฝึกช่วงสั้น ๆ ซ้ำบ่อย ๆ ในการศึกษารุ่นนี้ผู้วิจัยได้อาศัยหลักจิตวิทยาแนวคิดทฤษฎีของธอร์น ไคด์ มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะที่ดีเพื่อนำไปพัฒนากลุ่มตัวอย่างต่อไป

หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือจากการฝึกหัด ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรและเป็นผลมาจากการฝึกหัดเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่มีผลมาจากการใช้ยาหรือสิ่งเสพติด หรือวุฒิภาวะ (Maturity) เราไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544, หน้า 77) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ของจิต และพฤติกรรมที่ตอบสนองนานาประการ โดยอาศัยกระบวนการที่เหมาะสมและเป็นวิธีที่ดีที่สุด การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากข้อมูลที่นักวิจัยได้ทำการวิจัยค้นพบและทดลองไว้แล้ว สำหรับการสร้างแบบฝึกทักษะในส่วนที่มีความสัมพันธ์กันดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการลองผิดลองถูกของธอร์น ไคด์ ซึ่งสรุปเป็นกฎเกณฑ์การเรียนรู้ 3 ประการดังต่อไปนี้

1.1 กฎความพร้อม หมายถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำ

1.2 กฎผลที่ได้รับ หมายถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเพราะบุคคลกระทำซ้ำและยังทำ

มากความชำนาญจะเกิดขึ้นได้ง่าย

1.3 กฎแห่งการพอใจ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเพราะได้รับความพอใจ

2. ทฤษฎีพฤติกรรมของสกินเนอร์ ซึ่งมีความเชื่อว่าสามารถควบคุมบุคคลให้ทำตามความประสงค์หรือแนวทางที่กำหนดได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกทางด้านจิตใจของบุคคล ผู้ที่เชื่อว่ารู้สึกนึกคิดอย่างไร เขาจึงได้ทดลองและสรุปได้ว่า บุคคลสามารถเรียนรู้ด้วยการกระทำ โดยมีการเสริมแรงเป็นตัวการ เมื่อบุคคลตอบสนองการเร้าของสิ่งเร้าควบคุมกันในช่วงที่เหมาะสม สิ่งเร้านั้นจะรักษาระดับหรือเพิ่มการตอบสนองให้มากขึ้นขึ้น ฉะนั้นการสร้างแบบฝึกจึงควรยึดทฤษฎี การเรียนรู้ของสกินเนอร์เพราะบุคคลจะเกิดเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำ

3. วิธีสอนของกานีย์ ซึ่งมีความเห็นว่าการเรียนรู้มีลำดับขั้น และผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาจากง่ายไปยาก ดังนั้น ก่อนที่จะสอนนักเรียนรู้จักแก้ปัญหาได้ นักเรียนต้องเรียนรู้ ความคิดรวบยอดหรือกฎเกณฑ์มาก่อน ซึ่งในการสอนให้นักเรียนได้ความคิดรวบยอดหรือกฎเกณฑ์นั้น จะทำให้นักเรียนเป็นผู้สรุปความคิดรวบยอดด้วยตนเอง แทนที่ครูจะเป็นผู้บอก การสร้างแบบฝึกทักษะจึงควรคำนึงถึงการฝึกตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก มีเนื้อหาไม่วกวนสลับซับซ้อน

4. แนวคิดของบลูม ซึ่งกล่าวถึงธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกัน ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เนื้อหาในหน่วยย่อยต่าง ๆ ได้ โดยใช้เวลาเรียนที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544, หน้า 87) ยังได้กล่าวถึงทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ ไว้ว่า มีความเชื่อในเรื่องเสริมแรง พฤติกรรมใดก็ตามถ้าได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มที่จะเกิดซ้ำ ๆ สกินเนอร์ได้นำผลการทดลองมาใช้ในการเรียนการสอนไว้หลายรูปแบบ เช่น บทเรียนโปรแกรม และเครื่องมือการสอน โดยยึดหลักการเสริมแรงและลักษณะพฤติกรรมอื่น ๆ ที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือลงมือกระทำด้วยตัวเอง
2. ให้มีความก้าวหน้าไปทีละขั้น ๆ
3. ให้ผู้เรียนได้รู้ผลการกระทำในทันที

ประโยชน์ที่ได้รับจากบทเรียนโปรแกรมตามความคิดของสกินเนอร์ มีดังต่อไปนี้

1. นักเรียนจะได้รับการเสริมแรงได้ทันที
2. นักเรียนสามารถทำงานได้ด้วยตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกมีอิสระ

ในด้านการเรียน ไม่ต้องกังวลใจที่จะถูกครูดุค่าหรือถูกเพื่อนเยาะเย้ยถากถางเมื่อทำไม่ได้ ทำให้นักเรียนเกิดความสบายใจและสนุกในการเรียนมากขึ้น

3. บทเรียนโปรแกรมจะช่วยให้ นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและเกิดความเชื่อมั่นพร้อมที่จะเรียนยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ มีประเด็นที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ กฎแห่งความพร้อม เมื่อนักเรียนมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจแล้วก็จะเกิดการเรียนรู้ที่ดี กฎแห่งความพึงพอใจหรือกฎแห่งผลก็เช่นกันเมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจ มีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จ ก็ย่อมเกิดการเรียนรู้ที่ดีและกฎแห่งการฝึกหัดนั้นเมื่อนักเรียนได้ฝึกฝนอยู่เป็นประจำก็ย่อมที่จะเกิดทักษะในการเรียนรู้ในทางที่ดีมากขึ้น นอกจากนี้ทฤษฎีของ สกินเนอร์ ที่มีความเชื่อในเรื่องการเสริมแรง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้รับคำชมหรือ การให้รางวัลจากครูผู้สอน ไม่มีความกังวลใจในเรื่องการเรียน เมื่อเรียนแล้วจะทราบความก้าวหน้า ของตนเอง จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจว่าเขายังมีคุณค่าพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้นได้ดี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นมาผสมผสานเป็นแนวทางในการสร้าง แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนให้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ฝึกปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ช่วยให้เกิดทักษะ การอ่านการเขียนได้ดีขึ้นและแบบฝึกทักษะยังทำให้ กลุ่มตัวอย่างได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง ทำให้รู้ผลการกระทำทันทีและสามารถแก้ไขปัญหาได้จึงสร้างความภูมิใจให้แก่กลุ่มตัวอย่าง เป็นอย่างดี

เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม (Teaching Applied Behavior)

เทคนิคการสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Desired Behavior Management); เทคนิค การสร้างพฤติกรรมใหม่ 7 เทคนิค

1. เทคนิคการแต่งงานหรือทักษะที่จะสอนออกเป็นส่วนย่อย (Discrete-Trial Training : DTT) หรือ การวิเคราะห์งาน (Task analysis) การแต่งงานหรือทักษะที่จะสอนออกเป็นส่วนย่อย เป็นส่วน ๆ ประกอบด้วย การเริ่มเป็นส่วน ๆ การแนะ (ถ้ามี) การตอบสนอง ผลลัพธ์การวัดผล แบ่งการเริ่ม การแนะ การตอบสนอง การวัดผลขยายความ แบ่งการเริ่ม หรือคือ คำสั่ง(ภาษา) ที่ใช้ การแนะ เพื่อให้เกิดการตอบสนองที่ถูกต้อง การตอบสนอง ที่ได้วางแผนกำหนดการตอบสนอง ที่ถูกต้องไว้แล้ว การวัดผล โดยเทียบเคียงที่ตอบสนองจริงกับการตอบสนองที่ถูกต้องที่กำหนดไว้ในแผน การแบ่งสิ่งเร้า เพื่อให้ได้การตอบสนองที่ต้องการ เช่น แต่งตัว สิ่งเร้านี้เพื่อให้สวมเสื้อผ้า การแนะการตอบสนอง พฤติกรรมที่ผู้หนึ่งแสดงออกมาผลลัพธ์ เกิดการสร้างเสริมพฤติกรรม ถ้า ตอบสนองอย่างถูกต้อง แต่ถ้าตอบสนองไม่ถูกต้อง จะไม่เกิดการสร้างเสริมพฤติกรรม การวัดผล บันทึกรวบรวมว่าถูกต้องหรือทำผิดช่วงระหว่างฝึก ช่วงสั้น ๆ อาจฝึกพฤติกรรมอื่นเสริม เช่น ฝึกให้นั่ง นิ่งและเรียบร้อย ก่อนการใช้ทฤษฎีแบ่งการฝึกฝนเป็นส่วนย่อย จะต้องรู้ระดับพัฒนาการของบุคคล นั้น ๆ ไว้เป็นพื้นฐาน

สรุปหลักการวิเคราะห์งานสั้นๆ ได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมเป้าหมายถูกแบ่งเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ
2. คำสั่ง (ภาษา) ที่กระตุ้นให้ปฏิบัติพฤติกรรมย่อยต้อง สั้น กระชับ ชัดเจน

ไม่กำกวม

3. เทคนิคการแนะ การแนะจะต้องมี "ไม่มีไม่ได้"

สรุป: แบ่งแตก สิ่งเร้าคำสั่ง (ภาษา) แบ่ง/แตก การตอบสนองพฤติกรรมเป้าหมาย

2. เทคนิคการแนะ (Prompting) การแนะ หมายถึง สิ่งเร้าที่สอดแทรกเข้ามาในระหว่างกระบวนการสร้างเสริมพฤติกรรม การแนะจะทำให้การตอบสนองของผู้เรียน เป็นไปอย่างถูกต้องมากขึ้น และรวดเร็วยิ่งขึ้น

การแนะทางกาย: จับมือทำ ตัวอย่าง: สั่ง "ปรบมือ" ผู้สอนจับมือผู้เรียนปรบเข้าหากัน
 การแนะด้วยท่าทาง: ผู้สอนแสดงท่าทางให้ผู้ฝึกดู เช่น ชี้ พยักหน้า ตัวอย่าง: สั่ง "แตะสีแดง" ผู้สอนชี้ไปที่สีแดง

การแนะด้วยตำแหน่ง: วางสิ่งเร้าให้อยู่ในตำแหน่งที่ผู้จะตอบถูกได้ง่าย ตัวอย่าง: วางกระดาษสีที่จะให้ผู้เรียนแตะไว้ใกล้ตัวผู้เรียน

การแนะด้วยการบอก: บอกคำตอบที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน ตัวอย่าง: ถามว่า "เธอสวมอะไร" บอกคำตอบ "เสื้อ" ผู้เรียนพูดตาม "เสื้อ"

การถอนจากการแนะ: ค่อยๆ ลดระดับการแนะลง ตัวอย่าง: สั่ง "ปรบมือ" ผู้สอน จับมือผู้เรียนปรบเข้าหากัน ซึ่งเป็นการแนะทางกาย เปลี่ยนเป็น การแนะด้วยท่าทาง เช่นแตะมือผู้เรียน ตัวอย่าง: หลังใช้ การแนะด้วยการบอก "เสื้อ" ให้ใช้เสียงที่ใกล้เคียง กับคำว่า "เสื้อ" เพื่อบอกใบ้ ข้อควรจำ หลีกเลี่ยงการแนะแบบพลั้งเผลอ หรือแนะมากเกินไป จนเด็กติดการแนะ ซึ่งจะมีผลต่อการสร้าง และการคำสานต่อพฤติกรรม

3. เทคนิคการให้รางวัลหรือการลงโทษ (Reinforcements And Punishments) จะเน้น

การให้รางวัลหรือให้แรงเสริม ซึ่งมีเรื่องที่ต้องรู้เกี่ยวกับ รางวัลหรือแรงเสริมดังต่อไปนี้
 สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรม หรือก็คือ รางวัล นั้นเอง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรมปฐมภูมิ คือ ความต้องการพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ
2. สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรมทุติยภูมิ คือ สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องกาเพิ่มมากขึ้น แบ่งเป็น

2.1 สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรมทางสังคม เช่น การยิ้ม การสวมกอดด้วยความรัก การจูบหรือหอมแก้ม

2.2 สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรมทางกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมและการเล่นที่
ผู้เรียนชื่นชอบ

2.3 สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2.4 สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ของรางวัลประเภทต่าง ๆ การใช้สิ่ง

สร้างเสริมพฤติกรรม/รางวัล อย่างมีประสิทธิภาพสิ่งสร้างเสริมพฤติกรรม จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อ
ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น แต่ละคนตอบสนองต่อสิ่งสร้างเสริมพฤติกรรมแตกต่างกัน

การรวบรวมข้อมูลอย่างแม่นยำ จะทำให้เราทราบว่า ผู้เรียนคนไหน ควรจะใช้สิ่งสร้าง
เสริมพฤติกรรมใดจึงต้องมีหลักในการใช้สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรม/รางวัล ดังนี้

1. พิจารณาว่าสิ่งสร้างเสริมพฤติกรรม/รางวัลใดทำให้ผู้เรียนพอใจ (ทั้งปฐมภูมิ
และทุติยภูมิ)

2. สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรม/รางวัล ต้องเหมาะสมกับวัย

3. กำหนดการให้สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรม ให้รางวัล

3.1 จำนวนครั้งที่ทำถูกต้องเท่า ๆ กัน เช่น ให้เมื่อทำอย่างถูกต้องสองครั้ง

ติดต่อกัน

3.2 ระยะเวลา เช่น ให้เมื่อทำถูกต้องนาน 2 นาที

3.3 จำนวนครั้งแบบคละกัน เช่น ให้เมื่อทำถูกต้องเป็น ครั้งที่ 1 3 7 หรือ 9

เป็นต้น

3.4 ระยะเวลาต่าง ๆ กัน เช่น นาน 1, 3, 4 หรือ 9 นาที เป็นต้น

4. เริ่มการฝึกและสอนพฤติกรรมใหม่ในช่วงเวลาเท่า ๆ กัน หรือในระยะเวลา
ต่าง ๆ กัน เมื่อผู้เรียนสามารถยึดกุมเนื้อหาที่สอนอยู่ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ

5. ให้รางวัลทันทีเมื่อทำถูก อย่าชักช้า เช่น เมื่อผู้เรียนทำถูกมากกว่า 5 ครั้ง

ใน 1 นาที

6. ให้สิ่งสร้างเสริมปฐมภูมิด้วยการยิ้มและการยกย่องชมเชย

7. ให้สิ่งสร้างเสริมทุติยภูมิก่อนสิ่งสร้างเสริมปฐมภูมิเสมอ เพื่อผู้เรียนจะได้เห็นว่า

สิ่งสร้างเสริมทุติยภูมิเป็นของมีค่า

8. การให้รางวัลบ่อยครั้งหรือมากเกินไป อาจทำให้เกิดการอิ่มตัว ผู้เรียนอาจตอบ
ต่อคำสั่งน้อยลง การให้รางวัลช้ากันบ่อยครั้ง ก็ทำให้เกิดการอิ่มตัวเช่นเดียวกัน ฉะนั้น การให้
รางวัลจึงมีความสำคัญ

ตัวอย่าง:

ครั้งแรก ให้ขนมที่ผู้เรียนชอบ 1 ชิ้น

ครั้งที่สอง ให้การสวมกอดหรือปรบมือ

ครั้งที่สาม “เก่งมาก” หรือ “ดีมาก”

ครั้งที่สี่ ให้ขนมที่ผู้เรียนชอบ 1 ชิ้น

ครั้งที่ห้า เป็นต้น

ส่วนเทคนิคการลงโทษ (Punishments) จะนำมาใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น ซึ่งรายละเอียดจะอยู่ในส่วนที่สองที่เกี่ยวกับ เทคนิคการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4. เทคนิคการก่อรูปพฤติกรรมใหม่ (Shaping Procedure) เทคนิคการก่อรูปพฤติกรรมใหม่ (Shaping Procedure) คือ การอนุมาณความสำเร็จของการตอบสนอง หรือ การทำพฤติกรรมเป้าหมาย ที่เริ่มแรกผู้เรียนอาจยังตอบสนองได้ไม่ถูกต้องสมบูรณ์นัก ผู้สอนก็ให้แรงเสริมหรือรางวัล และเมื่อสอนไปๆ ผู้เรียนเริ่มเข้าใจ โนคติของทักษะหรือพฤติกรรมที่สอนมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้สอนก็ขยับการให้แรงเสริมหรือรางวัลไปตามปริมาณและคุณภาพของการตอบสนองของผู้เรียนที่ใกล้เคียงกับการตอบสนองที่ถูกต้องและสมบูรณ์ไปเรื่อยๆ จนในท้ายที่สุด ผู้สอนจะให้แรงเสริมหรือรางวัลก็ต่อเมื่อผู้เรียนตอบสนองได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์เท่านั้นเช่น ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนวงกลม ใหม่ๆ ไม่กลมแต่เบี้ยวๆ ชูๆ แต่จุดเริ่มต้นกับจุดสุดท้ายมาชนกัน ผู้สอนก็ให้รางวัลผู้เรียนแล้ว แต่ต่อไปๆ ผู้เรียนจะต้องวาดเส้นได้เป็นวงกลมจริงๆ ผู้สอนจึงจะให้รางวัล เป็นต้น

ไม่ให้รางวัล ให้ ให้

ตรงนี้หมายถึงว่าผู้สอนจะต้องมี เกณฑ์มาตรฐานของพฤติกรรมหรือทักษะที่คาดหวัง ให้ผู้เรียนตอบสนองที่ถูกต้องที่สุดอยู่ในแผนการฝึกการสอนแต่ละทักษะ แต่ละพฤติกรรมอยู่ก่อนแล้ว จึงจะสามารถ "ก่อรูป(Shaping)" พฤติกรรมใหม่ ที่ผู้เรียนตอบสนองหรือแสดงออกมา ให้ไปสู่ พฤติกรรมใหม่ ซึ่งเป็น พฤติกรรมเป้าหมาย (Target Behavior) หรือ พฤติกรรมที่ต้องการ (Desired Behavior) ได้

5. เทคนิคการสานต่อพฤติกรรม (Chaining Procedure) การสานต่อพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการสอนพฤติกรรมเป็นลำดับ โดยแบ่งพฤติกรรมเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ ที่มีความซับซ้อนน้อยลง พฤติกรรมที่ต้องการ คือ พฤติกรรมที่ผู้เรียนกระทำอย่างต่อเนื่องทั้งหมด โดยผู้สอนไม่มีการแนะ (Prompt) การสานต่อพฤติกรรม จะต้องปฏิบัติดังนี้

1. รู้ส่วนทั้งหมดของพฤติกรรม
2. ผู้เรียนต้องทำพฤติกรรมส่วนย่อยได้ทั้งหมด จึงจะเข้าสู่การสานต่อพฤติกรรม
3. แบ่งพฤติกรรมเป็นส่วนย่อยให้สอนง่ายที่สุด

จากนั้นจึงพิจารณาว่า จะใช้ การสานต่อพฤติกรรมไปข้างหน้า หรือ การสานต่อพฤติกรรมแบบย้อนหลังตัวอย่าง การแต่งตัวที่ใช้การสานต่อพฤติกรรมไปข้างหน้าการแต่งตัว จะมีลำดับของพฤติกรรมหลายขั้นตอน การแนะอาจจะใช้การแนะทางกาย การแนะด้วยท่าทาง เพื่อให้ผู้เรียนทำได้ทั้งหมด เรียงลำดับพฤติกรรมได้ดังนี้:

1. สวมใส่กางเกงใน
2. สวมใส่เสื้อชั้นใน
3. สวมใส่เสื้อเชิ้ต
4. ตัดกระดุมเสื้อ
5. สวมกางเกง
6. กาดเข็มขัดให้เรียบร้อย
7. สวมใส่ถุงเท้า
8. ใส่รองเท้า
9. ผูกเชือกกรองเท้า

ตัวอย่าง การเก็บที่นอน ใช้การสานต่อพฤติกรรมแบบย้อนหลัง การเก็บที่นอนใช้การแนะทางกายและท่าทาง เพื่อให้ผู้เรียนกระทำอย่างเป็นลำดับ ดังนี้:

1. คลี่ผ้าปูที่นอนให้เรียบและดึง
2. จัดผ้าปูที่นอนให้เข้ากับฟูก
3. วางหมอนไว้ที่หัวนอน
4. คลี่ผ้าห่มออกให้เรียบ
5. พับผ้าห่ม
6. นำผ้าห่มไว้บนเตียงนอน
7. คลี่ผ้าคลุมเตียง
8. พับผ้าคลุมเตียง

เมื่อผู้เรียนทำได้แล้ว จะต้องขยายผลไปสู่การทำงาน วัสดุต่าง ๆ เครื่องใช้ต่าง ๆ และผู้สอนคนอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป

6. การขยายผลพฤติกรรม (Generalization Procedure) การขยายผลพฤติกรรม หมายถึง การทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำทักษะที่ได้เรียนรู้มาใหม่ไปใช้ได้ ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ผู้เรียนอะไรที่เป็นรูปธรรม ทำอะไรซ้ำ ๆ ไม่พร้อมที่จะนำทักษะที่ได้เรียนรู้มาใหม่ ไปใช้กับ สถานการณ์ใหม่ ๆ เมื่อสอนพฤติกรรมใหม่จนถึงเกณฑ์มาตรฐานแล้วจะต้องขยายผลพฤติกรรมไป ยังสภาพแวดล้อม สิ่งเร้า และผู้คนที่หลากหลายออกไป การขยายผลพฤติกรรม จะต้องทำอย่างเป็น ระบบ เหมือนหลักสูตรการสอนหนึ่ง ๆ จึงจะได้ผล ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งเร้าที่ใช้ในการสอน
2. เปลี่ยนลักษณะการจัดห้อง หรืออาจเปลี่ยนห้อง
3. ให้ญาติร่วม การเรียน การสอน การฝึก ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านเมื่อขยายผล พฤติกรรมได้แล้ว จะต้องทำให้พฤติกรรมที่เรียนไปแล้วมั่นคงขึ้น

7. การคงพฤติกรรมที่เรียนไปแล้วให้มั่นคง (Maintaining Previously Learned Skill Procedure) การคงพฤติกรรมที่เรียนไปแล้วให้มั่นคง

1. ทำทักษะที่เรียนไปแล้วเป็นช่วง ๆ สลับกับพฤติกรรมใหม่
 2. เพิ่มการใช้สิ่งสร้างเสริมพฤติกรรม ให้มากกว่าสิ่งสร้างเสริมปฐมภูมิ
- เช่น ใช้ ถั่วดำคำขย่อง ชมเชย จูบ สวมกอด จับมือ ให้ทำกิจกรรมที่ชอบ แทนการให้ขนม
3. สานต่อพฤติกรรมที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับพฤติกรรมใหม่
 4. ให้รางวัลเมื่อทำพฤติกรรมใหม่ได้ และต้องให้รางวัลเมื่อทำพฤติกรรมเก่าได้
- ด้วยเช่นกัน ข้อที่ผู้สอนควรจำและพึงตระหนัก : เทคนิคการสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้ง ๗ เทคนิคนี้ ผู้สอนต้องใช้ให้ครบทุกเทคนิค ผู้เรียนที่เรียนซ้ำจึงจะได้ "ความคิดรวบยอด (Concept)" ทั้งหมด ของ พฤติกรรมหนึ่งๆ เพื่อไม่ให้เกิดการเรียนรู้การทำพฤติกรรมนั้นๆ อย่างครึ่งๆ กลางๆ โดยที่ไม่สามารถจะถ่ายโอนพฤติกรรมที่ได้รับการสอนนั้นๆ ไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง มิหนำซ้ำยังจะกลายเป็นโทษและเป็นอุปสรรค หรือสร้างความยากลำบากต่อการใช้ชีวิตประจำวัน อีกด้วย เช่น สอนพฤติกรรมการ "ตัด" กระดาษด้วยกรรไกร เพื่อพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อมัดเล็กที่มือและนิ้วมือ แต่ผู้เรียนไม่ได้ "ความคิดรวบยอด (Concept)" ของ การ "ตัด" พอ ไปเห็น กรรไกรที่ไหนก็ "ตัด" ลูกเดียว ตัดผมตัวเอง ตัดผ้า่านที่บ้าน เป็นต้น

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

เบญจา ชลทรานนท์ (2546, หน้า 15) กล่าวว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) หมายถึง แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ที่เขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับนักเรียนพิการแต่ละคน โดยคณะจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่ให้บริการนักเรียนจากหลายสาขาวิชาชีพ โดยมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ และเครื่องมือสำหรับกระบวนการตรวจสอบ (Assessment) และจัดกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนพิการ เป็นแผนกำหนด แนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Needs) ของนักเรียนพิการแต่ละคน รวมถึงการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับนักเรียนเป็นเฉพาะบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 60) ได้ระบุในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช 2545 กำหนดให้มีการจัดทำแผนจัดการการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อประกันความเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ ซึ่งจะจัดตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการเรียนรู้ของเด็กแต่ละบุคคล ประกันได้ว่ามีการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษและบริการอื่นตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลจริง เป็นแนวทางในการดำเนินการควบคุมติดตามผลการให้บริการ

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จะเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนได้ตระหนักและรับผิดชอบ (Accountable) ต่อการจัดการศึกษาแก่เด็กพิการแต่ละบุคคล ทุกคนเกิดความเข้าใจว่าเด็กพิการต้องการศึกษาเฉพาะบุคคล พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาให้กับลูกของตนเอง ตั้งแต่เริ่มรับบริการทางการศึกษา แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลช่วยให้โรงเรียน และสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาหรือจัดบริการสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม กระบวนการจัดทำและการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการตรวจสอบ โดย
 - 1.1 การประเมินโดยสหวิทยาการ (Multidisciplinary Assessment)
 - 1.2 การประชุมเพื่อจัดทำแผนจัดการการศึกษาเฉพาะบุคคล
2. ขั้นตอนการเรียนการสอน
 - 2.1 การปฏิบัติตามแผนการสอนรวมทั้งการจัดทำแผนการสอนเฉพาะ

บุคคล (IIP)

2.2 การติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง

2.3 ปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจากแผนการประเมิน

3. ชั้นจัดทำสรุปรายงานประจำปีการศึกษา

3.1 สรุปความก้าวหน้าของนักเรียนเพื่อส่งต่อข้อมูล

3.2 ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่รับผิดชอบนักเรียนในปีการศึกษาถัดไป

สรุป นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน จำเป็นต้องมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำ คณะผู้จัดทำของนักเรียนพิจารณาแต่ละคน นั้น ควรมีระหว่าง 3 - 7 คน การจัดทำนั้นต้องทำตามกระบวนการ คือ มีการตรวจสอบ การประชุม จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การสอนตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การติดตามและ ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน การปรับปรุง แก้ไขและประเมินผลติดตาม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องและจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (IEP) ในรูปคณะกรรมการ 4 คน

แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

เบญญา ชลทรานนท์ (2546, หน้า 8) กล่าวว่าแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) หมายถึง แผนพัฒนาที่สืบเนื่องจากจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือ เป้าหมายระยะสั้นของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งสามารถจัดทำแผนประจำวัน หรือแผนประจำสัปดาห์ก็ได้ โดยมีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับการสอน สื่อ การประเมินจุดประสงค์ และผลการประเมินทักษะที่กำหนดในจุดประสงค์ ซึ่งเป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจง สำหรับผู้เรียนคนนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน แต่ละคน ได้อย่างเหมาะสมตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่แล้ว ทักษะที่ผู้เรียน ยังทำไม่ได้หรือยังไม่มี

ขั้นตอนการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

1. ศึกษาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างละเอียด
2. นำเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้ตามความเหมาะสมและศักยภาพ ของผู้เรียน
3. วางแผนการสอนโดยกำหนดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและ การวัดผลประเมินผลวันเริ่มต้นเรียน วันผ่านจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้

4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอน

5. ประเมินผลการเรียนและปรับปรุงแก้ไข

สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนต้องได้รับการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จัดทำขึ้นตรงตามศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นรายบุคคลรวมถึงมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการการอ่านเขียน ผู้วิจัยจึงใช้แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) จำนวน 30 แผน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอ่านการเขียนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ยังไม่แพร่หลายผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยที่ใกล้เคียงมาศึกษาประกอบการรายงานในครั้งนี้ ดังนี้

รัตนา แพงจันทร์ (2542) ได้ศึกษาความสามารถเขียนคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงช้าง จากการสอนเขียนแบบบูรณาการกับเกม พบว่า ความสามารถในการเขียนคำของนักเรียนหลังได้รับการสอนเขียนคำสูงกว่าก่อนได้รับการสอนเขียนคำและความสามารถเขียนคำอยู่ในระดับดี

จรัสลักษณ์ จีรวินุรีย์ (2544) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านจากการสอนซ่อมเสริม โดยสอนแบบเล่นปนเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอำนวยการวิทยาสรรค์ จำนวน 15 คน พบว่า การสอนซ่อมเสริมแบบเล่นปนเรียน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.90/83.03 และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ทรงศนีย์ วันชาติ (2545) ได้ศึกษา วิธีการสอนในการพัฒนาการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียนสาธิต สถาบันราชภัฏมหาสารคาม โดยการฝึกทักษะพัฒนาการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2545 พบว่า การ โยงคำ แผนที่ความคิด และพหุปัญญา ควบคู่ไปกับแผนการจัดการกิจกรรมจากการทดสอบก่อนฝึกนักเรียน มีทักษะพัฒนาการทางการอ่านร้อยละ 0 และผลจากการทดสอบหลังฝึกพบว่า ทักษะพัฒนาการอ่านสูงขึ้นร้อยละ 71.42 จึงทำให้เด็กที่มีพัฒนาการด้านการอ่านที่มีปัญหา ด้านการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างชัดเจน สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการอ่านคำและทำความเข้าใจการใช้คำ วลี และประโยคที่ยากขึ้น จากการสังเกตและประเมินผล ในรูปแบบการฝึกอันหลากหลายทำให้ทราบว่าเด็กมีความสุข มีพัฒนาการทางอารมณ์ เกิดการเรียนรู้และมีความ

เชื่อมั่นในตนเอง สามารถอยู่กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและสังคมภายนอกโรงเรียนได้อย่างดีและมี
ความสุข

อัจฉรา นาคทรัพย์ (2546) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหา
ในการเรียนรู้ จากการสอนอ่านเป็นคำ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่านคำ
มีค่าประสิทธิภาพ 94.44 / 92.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และ เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
ด้านการอ่านที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถอ่านคำอยู่ในระดับดี โดยที่ความสามารถ
ในการอ่านหลังการสอนอ่านเป็นคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมคิด บุญบูรณ์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถด้านการอ่าน
ภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอน
อ่านตามแบบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทางการอ่าน มีความสามารถใน
ด้านการอ่านภาษาไทยหลังจากได้รับการสอนอ่านตามแบบสูงขึ้น และมีความสามารถในด้าน
การอ่านภาษาไทยก่อนและหลังจากการใช้วิธีการสอนอ่านตามแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ ระดับ .05

จินดา อุ่นทอง (2548) ได้สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
(Learning Disabilities : LD) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีปัญหาใน
การเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนเรียนร่วมในจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มารับบริการเสริม
ทักษะการอ่านที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 5 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2548 ผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นเมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนแล้ว สามารถช่วยให้นักเรียน
ที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านมีพัฒนาการทางการอ่านสูงขึ้น

จุมพล บุญงำ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสอนอ่านด้วยวิธีการจำผ่านสายตา จากการใช้
บัตรภาพ เพื่อเพิ่มความสามารถทางการอ่านคำ ภาษาไทยของเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ การวิจัย
ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนอ่านคำภาษาไทยด้วยวิธีการจำผ่านสายตา จากการใช้
บัตรภาพ เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยของเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โดยทำ
การทดลองแบบเฉพาะรายกรณีของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีปัญหาด้านการอ่าน
ระดับเซเว่นปัญญาปกติและไม่มีความพิการซ้อนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดวังน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
จำนวน 1 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทาง
การเรียนรู้ ช่วงก่อนการใช้วิธีการสอนอ่านคำภาษาไทย โดยใช้วิธีการจำผ่านสายตา จากการใช้
บัตรภาพอยู่ในระดับต้องแก้ไขและความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยของเด็กที่มีความบกพร่อง

ทางการเรียนรู้ช่วงหลังการใช้วิธีการสอนอ่านคำภาษาไทยโดยใช้วิธีการจำผ่านสายตา จากการใช้บัตรภาพอยู่ในระดับดี

มนต์เชียร พัฒนาวงศ์ (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากชุดการสอนทักษะการอ่านและการเขียนผ่านประสาทสัมผัสสามด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่านและการเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ชุดการสอนทักษะการอ่านและการเขียนผ่านประสาทสัมผัสสามด้าน มีค่าประสิทธิภาพ 89.32/87.15 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ความสามารถทางการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยชุดการสอนการอ่านและการเขียนผ่านประสาทสัมผัสสามด้าน สูงขึ้น

พชณี บุญรัมย์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสามารถในการอ่านคำของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดการสอนสระลครูป กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีความสามารถในการอ่านคำหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนสระลครูป อยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคำก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนสระลครูป พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

สกุลณา นองมณี (2549) การพัฒนาทักษะการอ่านคำที่มีสระประสมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระดับช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้เพลง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ประสมด้วยสระเอีย เอือ อัวที่กำลังเรียนอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านหนองหอยโข่ง อำเภอละงู จังหวัดสตูล จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกโดยวิธีเจาะจง ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาทักษะในการอ่านคำที่ประสมด้วยสระเอีย เอือ อัว ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระดับช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโดยการใช่เพลงอยู่ในระดับดี ความสามารถในการอ่านคำที่ประสมด้วยสระเอีย เอือ อัว ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระดับช่วงชั้นที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโดยการใช่เพลงสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมควร น้อยเสนา (2549) ได้ศึกษาผลการพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนโคกวิชัย อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 2 – 5 จำนวน 9 คน โดยใช้เครื่องมือในการพัฒนาคือ แผนการสอนเฉพาะบุคคล จำนวน 10 แผน แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน จำนวน 10 ชุด แบบทดสอบด้านการอ่านและการเขียน จำนวน 2 ชุด ผลจากการศึกษาพบว่า หลังเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน

ชัยวัฒน์ ปิงเมือง (2550) ได้ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านกลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อประสมพบว่า ความสามารถในการอ่านหลังเรียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านจำป่าหอย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 โดยใช้สื่อประสมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Mary Ellen Drecktran and Chiang Bertram (1997) ได้ศึกษากลวิธีการสอนอ่านและเขียนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากครูการศึกษาพิเศษและนักการศึกษาทั่วไป ศึกษาจากเด็กเกรด 2 และเกรด 5 ว่าใช้วิธีสอนแบบใดบ้าง ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ใช้วิธีอ่านและเติมคำตอบ (Guided Reading) เป็นค่าร้อยละ 90.7 การอ่านเป็นรายบุคคล (Individualized Reading) เป็นค่าร้อยละ 87.00 การแลกเปลี่ยนหนังสือกัน (Trade Books) เป็นค่าร้อยละ 87.50 และการเปลี่ยนกันอ่าน (Round Robin Reading) เป็นค่าร้อยละ 74.10 เป็น 4 วิธีในลำดับแรกที่ใช้มากที่สุด และยังมีอีก 17 วิธีที่ใช้สอนเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

สรุปได้ว่างานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น การใช้แบบฝึกทักษะจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าเดิม งานวิจัยดังกล่าวจึงมีส่วนสนับสนุนให้ผู้ศึกษาสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำไม่ตรงมาตราตัวสะกด แม่กบ แม่กน แม่กค แม่กด สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อนำแบบฝึกไปใช้ในการพัฒนาความสามารถทักษะในการอ่านการเขียนเพิ่มขึ้น